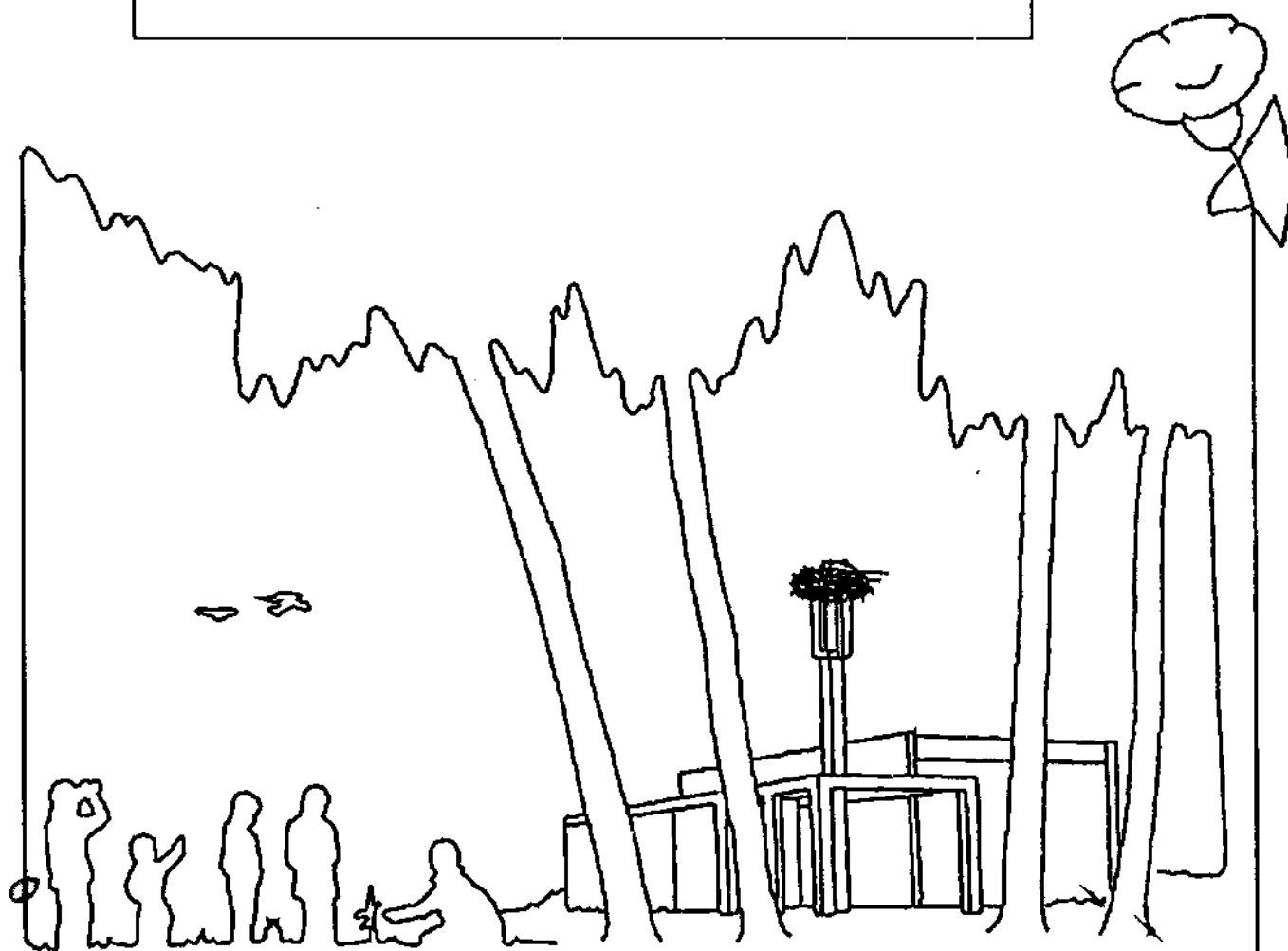

Broedvogelinventarisatie Vlasroot

2003

Inventarisatie van het vennengebied de Vlasroot in de
gemeente Veldhoven.

IVN vereniging voor natuur- en milieueducatie

Broedvogelinventarisatie Vlasroot 2003.

Inventarisatie van het vennengebied de Vlasroot in de gemeente
Veldhoven.

IVN Veldhoven/Vessem

Datum 6 april 2004.

Inleiding	Pag.
1. Het onderzochte gebied.	
1.1 Typering van het gebied	4
1.2 Ontwikkelingen in het gebied	5
2. Opzet van de broedvogelinventarisatie.	6
3. Resultaten.	
3.1 Overzicht van de vastgestelde territoria.	7
3.2 Soortbespreking Vlasrootgebied	9
3.3 Vergelijking met eerder onderzoek	12
3.4 Roofvogelgegevens van de omgeving.	13
4. Conclusies en aanbevelingen.	14
Literatuurlijst	15
Bijlagen:	
Kaarten gebied rond 1900	
Soortkaarten	
Lijst waargenomen niet broedvogels	

Inleiding

Voor u ligt het resultaat van een broedvogelinventarisatie van het vennengebied de Vlasroot in Veldhoven.

De Vlasroot is een klein maar belangrijk natuurgebied. Veel Veldhovenaren kennen het. Het is een populair wandelgebied dat makkelijk bereikbaar is langs de weg van Veldhoven naar Waalre via de Volmolen.

Het gebied heeft de blijvende aandacht van het IVN Veldhoven/Vessem. Er worden regelmatig excursies georganiseerd en er loopt een IVN wandelroute door het terrein. Rondom het grootste ven de Grootte Vlasroot werden recent ingrijpende maatregelen doorgevoerd om de venvegetatie nieuwe kansen te geven. De oevers werden afgegraven tot op de kale zandbodem en veel bomen rondom de vennen werden gekapt. Vanwege deze maatregelen is het goed nu op te nemen welke vogels voorkomen en dit over een aantal jaren te herhalen als de vegetatie van vennen, oevers en omliggende hogere delen met alle bijbehorende libellen, vlinders etc. zich verder heeft kunnen ontwikkelen. Misschien komen er nog eens kansen voor de das, een dier dat thuishoort in de stuifduinen rondom de Vlasroot en in het vrij recente verleden in het gebied leefde.

De broedvogelinventarisatie is door ons beiden uitgevoerd. We maken deel uit van een groep inventarisatievrijwilligers van het IVN Veldhoven/Vessem. In de afgelopen jaren werd door onze groep het Rundal in Veldhoven en Eersel, de Dommelbeemden in Veldhoven en dit jaar de Vlasroot in Veldhoven en de Klotputten in Eindhoven geïnventariseerd.

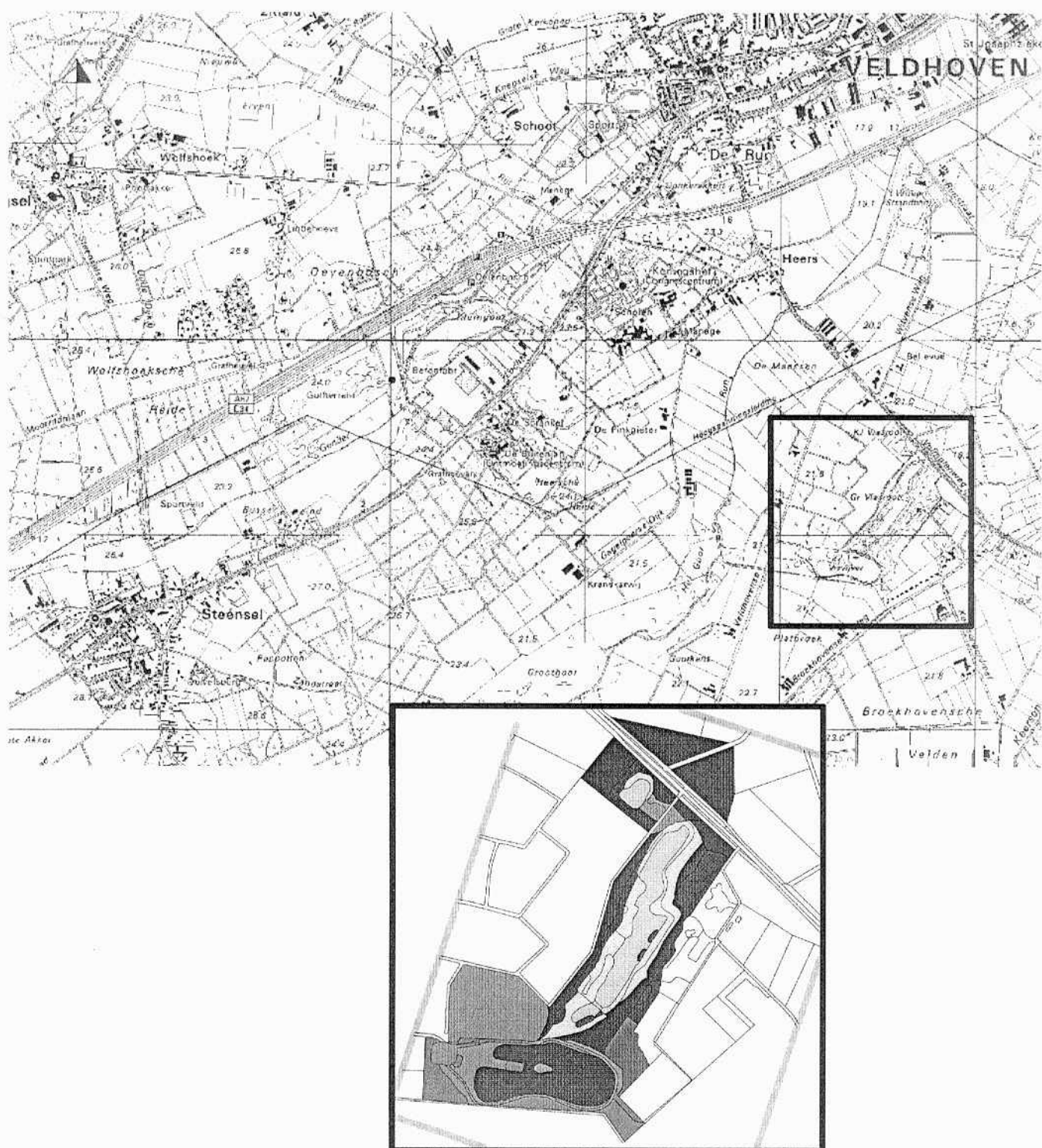
De Vlasroot wordt bedreigd. De plannen voor het aanleggen van de N69, mogelijk als 4 baans autoweg, vlakbij de Vlasroot zal leiden tot onherstelbare schade aan dit belangrijke natuurgebied onder andere door mogelijke verandering van de waterhuishouding van het gebied en veel extra uitstoot van stikstof door het verkeer. Denk daarbij ook aan de geluidsoverlast die zich tot vele honderden meters van de autoweg zal uitstrekken en het is duidelijk dat Veldhovenaren en anderen, als de plannen doorgaan, een belangrijk natuur- en recreatiegebied verloren zien gaan.

Aan dit rapport zijn gegevens van roofvogelonderzoek uit omliggende natuurgebieden toegevoegd. De gegevens zijn verzameld door vogelwerkgroep de Kempen en nog niet gepubliceerd. De gegevens hebben relevantie in die zin dat ze de waarde van een groter gebied rondom de Vlasroot benadrukken.

We willen Harrie Borgers bedanken voor het vele werk dat hij voor ons aan het kaartmateriaal heeft verricht.

Peer van den Akker,
Heine van Maar.

IVN Veldhoven/Vessem,
Datum 6 april 2004.

Ligging inventarisatiegebied

Kaart 1

1. Het onderzochte gebied.

1.1 Typering van het gebied

De Groote en Kleine Vlasroot en de ten zuiden liggende visvijver, ook wel de Supervlasroot genoemd, zijn in eigendom van de gemeente Veldhoven.

De Groote Vlasroot is een langgerekt ven van ruim 500 meter lengte en gemiddeld 50 meter breed en een totale oppervlakte van ongeveer 2,5 ha.

De Kleine Vlasroot is een ovaal ven met een lengte van 70 meter en een breedte van 50 meter en heeft een oppervlakte van 0,35 ha.

De visvijver die er bij ligt heeft niets uit te staan met de beide Vlasrootvennen. Deze waterpartij is in 1966 ontstaan uit een ontgroning ten behoeve van zandwinning.

De Vlasrootvennen liggen in een moerassige laagte met aan de noordkant lage landduinen. De omgeving van de vennen bestaat uit een dekzandtong die zich naar het noordoosten uitstrekt in de richting van de samenvloeiing van de beekdalen van Run en Dommel. De hoogteverschillen tussen de venbodems en de omliggende stuifduinen zijn tot ongeveer 5 meter. Onder de Kleine Vlasroot bevindt zich een harde leemafzetting. De bodem is bedekt met een tot 75 cm. dikke laag moer. De Groote Vlasroot heeft als bodem hard zand. Ook deze bodem was bedekt met moer, hierin is inmiddels verandering gekomen, zie verder in de paragraaf ontwikkelingen. De beide vennen hebben een schijngrondwaterspiegel, wat blijkt uit het feit dat het waterniveau beduidend hoger ligt dan het niveau van de Supervlasroot. De Groote Vlasroot is een (zeer) zuur ven met een pH van ongeveer 4,5. De Kleine Vlasroot is een zwak zuur ven met een pH van 6,5. Door het graven van de Supervlasroot, waarbij het opgepompte grondwater werd afgevoerd via de Groote Vlasroot, is dit ven verrijkt met voedselrijker water en werd een dikke sliblaag afgezet. Hierdoor treden storingsvegetaties op. De omliggende natte en droge heide kon vergrassen en deels dichtgroeien door boomopslag. De vennen hebben last van verdroging. Vroeger vielen de vennen nooit geheel droog, maar in de tachtiger en negentiger jaren kwam dit wel voor. Mogelijke oorzaken: graven van de lager gelegen Supervlasroot, ontwatering via landbouwgronden rondom de vennen en grotere verdamping door meer boombegroeiing op de oevers.

Rondom beide vennen is droog bos aanwezig met grove den, zeeden, zomereik, ruwe berk en vuilboom. Deze bebossing liep door tot aan de oevers.

De Groote Vlasroot heeft voor een deel van het venoppervlak een vegetatie van gagelstruweel en water en oevervegetatie, o.a. met veenpluis, pitrus en zonnedaauw. De vegetatie is waardevol. In delen van het ven is veel dekking voor watervogels aanwezig. Ook voor amfibieën heeft het ven betekenis.

De Kleine Vlasroot heeft een zeer waardevolle verlandingsvegetatie en een oeverzone met o.a. zonnedaauw, veenpluis en klokjesgentiaan. In tegenstelling tot de Groote Vlasroot heeft dit ven nauwelijks blootgestaan aan verstoring. Er is veel dekking voor watervogels. Het ven is zeer belangrijk voor amfibieën zoals heikikker en poelkikker en reptielen zoals de levendbarende hagedis.

De Supervlasroot heeft steile oevers met een smalle zone met riet en wilgenopslag. In het midden ligt een eiland met jong bos. Het is een jong gebied met nog beperkte ecologische waarde.

Het gebied de Vlasrootvennen wordt veel gebruikt als wandelgebied, waarbij de venoevers van alle kanten worden betreden. Er worden veel honden uitgelaten. De Supervlasroot wordt gebruikt als visvijver en tevens wandelgebied. Het beheer wordt uitgevoerd door Bosgroep het Zuiden namens de gemeente Veldhoven.

Het onderzochte gebied is ongeveer 28 ha. groot.

1.2 Ontwikkelingen in het gebied

Het gebied is voor veel Veldhovenaren en anderen uit de omgeving een plek waar een (korte) wandeling wordt gemaakt. Het gebied is daarom wellicht het bekendste Veldhovense natuurgebied.

In 2001 werden na een onderzoek en een advies van bureau Oranjewoud in opdracht van Bosgroep het Zuiden (1) een aantal ingrijpende maatregelen in het gebied uitgevoerd ter herstel van de waardevolle venvegetaties. In de Groote Vlasroot is op kleinschalige wijze pijpestrootje en pitrus geplagd. De boomopslag en het aanwezige bos is tot 30 meter uit de venoever gekapt. Een boszone aan de rand van het natuurgebied is gespaard, zodat rondom de vennen nu een smalle afschermdende bosstrook overgebleven is.

Aan de oever van de Kleine Vlasroot is een stuk bos gekapt, maar verder zijn hier geen maatregelen uitgevoerd.

Rondom de Supervlasroot is in overleg met de plaatselijke visvereniging in het vroege voorjaar van 2003 de helft van de oeverlengte vrij gemaakt van begroeiing.

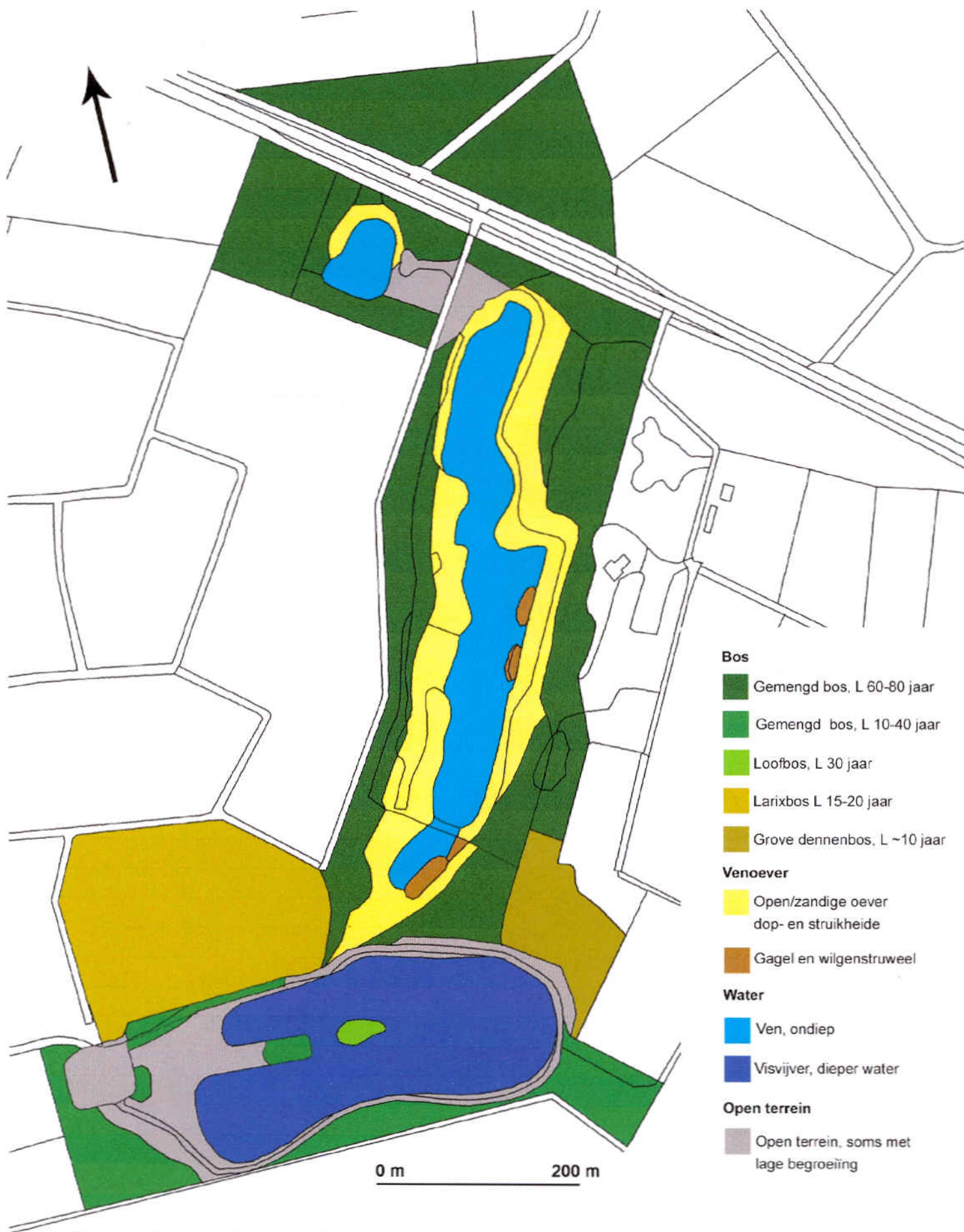
In 2003 is een afwateringssloot ten behoeve van landbouwpercelen die tussen beide vennen doorliep door het waterschap overkluisd, waardoor het ontwaterende effect van deze sloot op de vennen kon worden gestopt.

Door het kappen van delen bos zullen de mogelijkheden voor bos en struweelvogels tijdelijk wat zijn afgenomen, anderzijds krijgt door het vrijstellen van het ven de ven- en oevervegetatie meer kansen wat ook gunstig is voor bijbehorende vogelsoorten. De uitgevoerde maatregelen zullen zeker een positieve uitwerking op de vogelstand hebben.

Veel bezoekers van de vennen moesten in het begin erg wennen aan de vrij rigoreuze kapmaatregelen, waarvan niet iedereen de noodzaak zag.

Een blijvende bedreiging voor de ecologische waarden van het gebied is de hoge recreatiedruk en de goede toegankelijkheid van de venoevers.

Misschien komen er nog eens mogelijkheden het sterk zure karakter van de Groote Vlasroot op te heffen. Hierdoor zou een grote verbetering van het ecosysteem plaats kunnen vinden, vergelijkbaar met de situatie waarin de Kleine Vlasroot nu al verkeert.

Overzichtskaart terreintypen

2. Opzet van de broedvogelinventarisatie.

Het broedvogelonderzoek heeft plaatsgevonden in het gebied van de beide Vlasrootvennen en de Supervlasroot. Tevens is een driehoek gemengd bos aan de overzijde van de Volmolenweg ten noordoosten van de venen in de inventarisatie meegenomen. Dit is gedaan om aansluiting te vinden met de broedvogelinventarisatie van de Dommelbeemden uit 2002, waarbij tot aan dit bos werd gekarteerd. Zodoende komt een aaneengesloten geïnventariseerd gebied tot stand.

Voor de aanliggende naaldbossen ten noordwesten van de Vlasroot kon geen tijd worden gevonden. Wel komen enkele waarnemingen uit dit bosgebied in dit rapport aan de orde.

Het broedvogelonderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (2), waarbij soorten op territoriumindicatie (meestal zang) worden ingetekend op kaart. Voor iedere soort is vanuit de systematiek de geldige periode bepaald. Deze datumgrenzen zijn in dit onderzoek aangehouden.

Voor de soorten waarvoor één of meer territoria zijn vastgesteld, geldt tevens dat uitgegaan kan worden van het daadwerkelijk broeden in het gebied. Indien twijfels bestaan over het werkelijke broeden is dit in de soortbespreking vermeld. Basis voor de conclusie over het al dan niet broeden is de toegepaste broedcode volgens SOVON (2).

In de periode van 15 maart tot 14 juni 2003 werden vier terreinbezoeken afgelegd in de vroege ochtenduren. Tijdens zo'n bezoek werd het gehele onderzochte gebied vlakdekkend geteld. Deze bezoeken werden aangevuld met een avondbezoek in februari t.b.v. uilen, en twee bezoeken 's avonds en het begin van de nacht en enkele middagbezoeken in juni en juli ten behoeve van uilen en boomvalk.

Aangezien in hetzelfde voorjaar tevens een ander terrein werd gekarteerd moest efficiënt met de tijd worden omgesprongen en is er voor gekozen de meest algemene soorten niet vlakdekkend te karteren.

Het betreft de volgende soorten: houtduif, winterkoning, roodborst, koolmees, pimpelmees, tjiftjaf, spreeuw, kauw, huismus, vink. Van deze soorten is alleen aangegeven of ze in het gebied voorkomen als broedvogel.

Bij de uitwerking van het onderzoek zijn volgens de Handleiding BMP stippenkaarten ontstaan, zie hiervoor de kaarten per soort in de bijlage.

In onderstaand schema is te zien op welke data werd het veldwerk uitgevoerd, telkens van een uur voor zonsopkomst tot ongeveer twee uur erna. Er werd zoveel mogelijk op een verschillend punt van de vastgestelde looproute gestart. Voor de looproute zie kaart 3

15 mrt,	6.30 uur tot 9.30 uur
19 apr,	5.15 uur tot 8.30 uur
17 mei,	4.45 uur tot 8.30 uur
14 juni,	4.00 uur tot 7.30 uur

Het aantal bezoeken is aan de lage kant. Het kan zijn dat daardoor enkele territoria zijn gemist. Anderzijds heeft het onderzochte gebied een geringe oppervlakte en een overzichtelijke structuur.

3. Resultaten.

3.1 Overzicht van de vastgestelde territoria.

In onderstaande tabel zijn de vastgestelde territoria in 2003 weergegeven. Van de 11 niet op aantal gekarteerde soorten is aangegeven of de soort territoria in het gebied bezet of niet en daarmee dus al dan niet als broedvogel kan worden beschouwd.

Tevens staan in de tabel oudere gegevens van de provinciale kartering uit 1996 vermeld en een indicatiewaarde voor de veeleisendheid van de soorten. Zie voor verdere toelichting onderaan de tabel.

Broedvogelsoort	Aantal territoria in 2003	Aantal terr. in 1996 (provincie)	Indicatiewaarde voor veeleisendheid
Fuut	3	2	1
Dodaars	3	0	2 (voedselarm open water)
Nijlgans	1	0	1
Wilde eend	3	--	1
Kuifeend	2	0	2 (voedselrijk open water)
Havik	0 (+1)	0	2 (roofvogels van bossen)
Torenvalk	0 (+1)	0	2 (ruigten)
Boomvalk	1	0	2 (open gebied, bomen, bosrand)
Waterhoen	4	0	1
Meerkoet	4	0	1
Houtduif	Broedvogel	--	1
Holenduif	1	0	2 (grote holten, oude loofbomen)
Koekoek	1	0	1
Bosuil	0 (+1)	1	2 (oude loofbomen)
IJsvogel	Fourageergebied	0	3 (beken, schoon water)
Zwarte specht	1	0	2 (dikke loof- en dode naaldbomen)
Groene Specht	1	0 - 1	2 (open bos, bosranden etc.)
Grote bonte specht	2	2	1
Kleine bonte specht	0 (2001: 1)	0	3 (loofbos met berk en eik)
Witte kwikstaart	2	--	1
Boomleeuwerik	0	--	2 (open bos, bosranden etc.)
Boompieper	0	1	1
Winterkoning	Broedvogel	--	1
Heggenmus	5	0	1
Roodborst	Broedvogel	--	1
Blauwborst	1	0	2 (natte ruigten met struiken)
Merel	Broedvogel	--	1
Zanglijster	4	0	2 (hoge dichte struiken)
Grote lijster	1	1	1
Kleine karekiet	3	0	1
Grasmus	1	1	2 (struwelen)
Tuinfluit	1	1	1
Zwartkop	7	3	1

Broedvogelsoort	Aantal territoria in 2003	Aantal terr. in 1996 (provincie)	Indicatiewaarde voor veeleisendheid
Tijftjaf	Broedvogel	--	1
Fitis	4	0	1
Goudhaan	4	0	1
Staartmees	1	1	1
Matkop	3	3	1
Kuifmees	7	1	1
Zwarte mees	2	0	1
Pimpelmees	Broedvogel	--	1
Koolmees	Broedvogel	--	1
Boomkruiper	4	0	1
Zwarte kraai	4 (+1)	0	1
Huisemus	0 (+1)	0	1
Vink	Broedvogel	--	1
Groenling	0	1	2 (halfopen rijk gestructureerd landschap)
Geelgors	0 (2001: 1)	1	2 (bosranden, boomgroepen)
Totaal aantal soorten met terr.	38 soorten		

Toelichting op de tabel.

De vetgedrukte soorten in **kolom 1** zijn rode lijst soorten. De cursief en vetgedrukte soorten zijn te beschermen soorten volgens bijlage 1 van de Vogelrichtlijn. Vaak worden in onderzoeken de rode lijst soorten en de soorten van bijlage 1 van de Vogelrichtlijn samen aangehouden als extra waardevolle en te beschermen soorten in een gebied en dus soorten waaraan een gebied onder andere ook zijn waarde aan ontleent.

Kolom 2 geeft de aantallen vastgestelde territoria.

In **kolom 3** is de telling door de provincie Noord-Brabant uit 1996 opgenomen. Waar – staat aangegeven is de soort wel waargenomen, maar niet op aantal geteld.

In **kolom 4** is de veeleisendheid van de soort aan zijn leefomgeving aangegeven.

Deze veeleisendheid, volgens H. Sierdsema (7), houdt het volgende in:

- 1: weinig kritische soort: soort die weinig eisen aan de leefomgeving stelt. Bij verarming van de vogelgemeenschap van een terreintype zijn dit de soorten die het laatste over blijven.
- 2: vrij kritische soort: soort die tamelijk strenge eisen stelt aan de leefomgeving. Deze soorten zijn bij uitstek geschikt om de kwaliteit van een terrein te bepalen.
- 3: kritische soort: soort die hoge eisen stelt aan de leefomgeving. Bij verarming van een gebied zijn dit de eerste soorten die verdwijnen. In de meeste Nederlandse natuurgebieden komen ze niet meer voor.

Een vogelgemeenschap met veel kenmerkende (vrij) kritische soorten is van hoge kwaliteit.

Concluderend uit de tabel blijkt de grote vogelkundige waarde van het gebied. Soorten die hieraan bijdragen zijn dodaars, boomvalk, zwarte specht, groene specht, blauwborst en ijsvogel. Vooral de dodaars is met drie broedparen goed vertegenwoordigd.

In het recente verleden hebben ook kleine bonte specht en geelgors in het gebied gebroed.

3.2 Soortbespreking Vlasrootgebied.

Een aantal soorten die in het gebied zijn aangetroffen worden hierna apart besproken. De algemene soorten zijn in de bespreking weggelaten.

- Dodaars

3 territoria

De dodaars is een Rode Lijst soort in het gebied. De soort is kwetsbaar in Nederland. Deze futensoort is met 3 broedparen op een relatief klein oppervlak zeer goed vertegenwoordigd. Het is een kenmerkende soort van o.a. natte hei met vennen en tevens een vrij kritische soort. Het voorkomen, al jarenlang, in de beide Vlasrootvennen geeft een duidelijke aanwijzing voor de waarde die de vennen in ecologisch opzicht hebben. De beide broedparen in de Groote Vlasroot hebben ieder 2 juvenielen grootgebracht, waarbij één paar in juli nog met juvenielen aanwezig was. Mogelijk heeft dit paar pas uit een tweede broedsel kroost weten voort te brengen. Het paar op de Kleine Vlasroot had een broedresultaat van 4 juvenielen.

- Ijsvogel

voedselterritorium

Deze soort is een bedreigde soort in Nederland en komt daarom voor op de Rode Lijst. De ijsvogel broedt niet in het gebied van de Vlasroot, maar maakt wel veel gebruik van de visvijver als fourageergebied. Ook de vennen zullen gebruikt worden, gezien de waarneming van een zittende ijsvogel langs de Groote Vlasroot op 22 juli. Met name de Groote Vlasroot bevat veel Amerikaanse hondsvij, wat een prima prooi voor de ijsvogel lijkt te zijn. Meerdere keren zagen we of hoorden we een ijsvogel bij de visvijver, bijvoorbeeld op 14 juni. We weten vanuit de broedvogelinventarisatie van de Dommelbeemden in 2002, dat vanuit de Dommelbeemden vaak een ijsvogel in de richting van de Vlasroot vloog. Nu zien we dus dat de vogels doorvliegen naar de visvijver en vervolgens met vis terugvliegen naar de nestplaats, die ligt in de nabijheid van de Dommel.

Het belang van het gebied de Vlasroot en de samenhang van beide natuurgebieden is hiermee voor deze soort duidelijk. Het vissen in de Dommel zal voor een ijsvogel veel minder aantrekkelijk zijn i.v.m. het troebele water. De visvijver bevat helder water. Van ijsvogels is bekend dat ze grote afstanden afleggen voor het vissen.

De ijsvogel is een kritische soort, kenmerkend voor beken. Dat de soort gebruik maakt van de visvijvers geeft een duidelijke aanwijzing voor de ecologische waarde van deze visvijver in het territorium van de ijsvogels.

- Kuifeend

2 territoria

Deze eendensoort werd binnen de geldige periode met respectievelijk een koppel en een vrouwtje waargenomen. Van broeden of juvenielen kon geen aanwijzing worden verkregen. In 2002 werd in de nabijgelegen Dommelbeemden het hele seizoen door een paar op telkens wisselende poelen waargenomen. Hiermee is het broeden ergens op de vennen of in het beekdal waarschijnlijk.

- Havik

geen territoria

In het naaldbos ten noordwesten van de Vlasroot werd op 15 maart de lokroep van een havik gehoord. Aangezien de havik een groot territorium heeft zal de Vlasroot er een onderdeel van uitmaken. Het jaarlijkse broeden is bekend van nabijgelegen gebied, zie paragraaf 3.4

- Boomvalk

1 territorium

Deze valk is als broedvogel lastig vast te stellen. De boomvalk werd pas laat in 2003 in het gebied ontdekt. Op 22 juni werd een jagende valk boven de Grote Vlasroot gezien. De vogel

wist enkele libellen te bemachtigen en verdween na 15 minuten richting Grootgoor langs de Run op 500 meter afstand. Het Grootgoor is een broedplaats van de boomvalk. Het broeden werd er in 2002 vastgesteld. In 2003 waren er geen aanwijzingen voor het broeden in het Grootgoor.

Op 22 juni 2004 werd een paar boomvalken in een groveden aan de oever van de Groote Vlasroot gezien.

Vanuit beide waarnemingen en het ontbreken van de soort in het Grootgoor is het bepalen van een territorium in het Vlasrootgebied aannemelijk. Juvenielen werden niet opgemerkt, ondanks enkele vervolfbezoeken in juli.

Ook op 9 juni 2001 werd bij de Groote Vlasroot een jagend exemplaar opgemerkt.

- **Torenavalk** **geen territorium**

Deze soort komt als broedvogel in de directe omgeving van de vennen voor, gezien de waarneming van een volwassen en een juveniele vogel op 24 juli bij de Groote Vlasroot.

- **Bosuil** **geen territorium**

Op 17 mei werd een roepend mannetje gehoord vanuit de Dommelbeemden. Ook in 2002 kon de bosuil in de nabijgelegen Dommelbeemden worden vastgesteld. Op 18 april 1993 werd in een nestkast bij de Kleine Vlasroot een exemplaar waargenomen. De vogels hebben deze nestkast jarenlang gebruikt.

- **Zwarte specht** **1 territorium**

Roepend exemplaar op 15 maart vanuit het naaldbos ten westen van de Vlasroot. Het territorium van deze specht is groot en zal de Vlasroot omvatten.

De zwarte specht komt voor op bijlage 1 van de Vogelrichtlijn als te beschermen soort in Europees verband.

- **Groene specht** **1 territorium**

De groene specht is eveneens een kwetsbare soort in Nederland en staat ook op de Rode Lijst. Komt met 1 territorium in het gebied voor.

- **Kleine bonte specht** **geen territorium**

Niet in 2003 vastgesteld. Op 9 juni 2001 werd een roepend exemplaar gezien bij de Kleine Vlasroot in het toen nog aanwezige gemengde bos. Deze waarneming is een indicatie voor een territorium in dat jaar.

- **Boomleeuwerik** **geen territorium**

Op 14 juni hoorden we op enige afstand ten westen van de vennen de zang van een boomleeuwerik. Het tijdstip valt niet binnen de geldige periode. Het biotoop ter plekke is geschikt voor de soort. De soort valt onder de soorten van bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

- **Boompieper** **geen territorium**

In 2001 broedvogel vanwege een zingend exemplaar op 9 juni 2001. In 2003 niet waargenomen.

- **Blauwborst.** **1 territorium**

Op 19 april werd de blauwborst zingend in het gebied aangetroffen. Later kon het mannetje worden gezien. Het biotoop in de Grote Vlasroot bestaat uit gagelstruweel met enkele wilgenstruiken en een dichte ondergroei. Ook deze soort is Europees beschermd via bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

- Geelgors

geen territorium

Deze soort neemt sterk af in Brabant. In 2003 kon geen territorium meer worden vastgesteld. Dat de soort recent is verdwenen blijkt uit het zingende exemplaar op 16 maart 2002 en op 9 juni 2001. Voor het Vlasrootgebied, inclusief de westelijk hiervan gelegen bossen werden in 1996 nog 5 paar vastgesteld (6).

De geelgors is een rode lijst soort.

3.3 Vergelijking met eerder onderzoek

Het is ons niet bekend of er eerder systematisch onderzoek naar de vogelstand heeft plaatsgehad. Het is een relatief klein gebied dat zich in het verleden bijvoorbeeld wel leende voor vegetatieonderzoek. Behalve het door de provincie uitgevoerde onderzoek is geen gebiedsdekkende telling bij ons bekend.

Het rapport van Oranjewoud geeft voor enkele vogelsoorten in enkele periodes het voorkomen aan. Deze gegevens zijn ontleend aan een aantal losse waarnemingen, o.a. van J. van Kessel. Niet duidelijk is wanneer er sprake is van een broedgeval of van pleisterende soorten of doortrekkers. Zo is voor de water en oevervogels de dodaars aanwezig geweest in de periode van voor 1980 tot heden (waarschijnlijk als broedvogel). In 1996 is de soort niet vastgesteld, in 2000 alleen op de Kleine Vlasroot. De fuut heeft alleen ontbroken in de periode tussen 1990 en 1995 (waarschijnlijk broedvogel). De watersnip is (waarschijnlijk als doortrekker) aangetroffen voor 1980 en tussen 1990 en 1995. De wintertaling is geregistreerd voor 1980 en tussen 1990 en 1995 (broedvogel of doortrekker?). De zwarte stern is in 1976 voor het laatst opgemerkt.

Voor de heide en bosrandsoorten is de nachtzwaluw van belang, in 1978 is de soort voor het laatst opgemerkt. Deze soort geeft de hoge potenties van het gebied aan. De geelgors wordt genoemd als actueel voorkomend, dus tot 2000, het verschijningsjaar van het rapport van Oranjewoud. Ook in de periode van 1990 tot aan 1995 en 1996 was de geelgors aanwezig. Verder worden genoemd tot 1995 en 1996 boompieper, groene specht, buizerd, torenvalk en bosuil. De laatste soort heeft lang gebruik gemaakt van een nestkast bij de Kleine Vlasroot. Het onderzoek door het KNNV in 1968 en 1969 vermeld helaas alleen vegetatiegegevens. In dit verslag komt de voedselarme situatie van de Groote Vlasroot met zijn waardevolle natte heidevegetatie en gagelstruweel naar voren. Dit wil zeggen dat dit ven voortdurend voorzien is geweest van deels dekkende vegetatie en dus goede omstandigheden heeft gehad voor bijvoorbeeld de dodaars als broedvogel. Ook het IVN Veldhoven heeft alleen vegetatiegegevens beschikbaar.

Samenvattend geeft bovenstaande een beeld van de vroeger grotere vogelrijkdom van de vennen en directe omgeving met soorten als zwarte stern, nachtzwaluw en geelgors. De geelgors zou kunnen terugkeren, voor de zwarte stern is alleen de kleine vlasroot geschikt, maar te gering in oppervlak in combinatie met de recreatiedruk. De nachtzwaluw zou kunnen terugkeren doordat nu meer openheid in het gebied is ontstaan. Voorwaarde is rust in de schemering en de nacht.

3.4 Roofvogels in de omgeving.

In dit rapport worden een aantal gegevens van roofvogelonderzoek uit de directe omgeving van de Vlasrootvennen gepubliceerd. De gegevens maken deel uit van roofvogelonderzoek in de provincie Noord-Brabant. Het betreft tellingen in het Rundal, het elzenbroekbos het Grootgoor en ten noorden van de Run, de bossen van de Sprankel. Deze laatste bossen liggen tussen de Run en de weg van Steensel naar Veldhoven. Het onderzochte gebied heeft veel betekenis voor roofvogels.

De gebieden hebben respectievelijk een oppervlak van ongeveer 50 ha. (Grootgoor) en ongeveer 80 ha (Sprankelbossen).

De volgende soorten werden in beide gebieden samen aangetroffen. Vanwege de mogelijkheid van nestverstoring die in deze gebieden regelmatig wordt geconstateerd zijn de gegevens niet herleidbaar weergegeven. De aantallen geven de territoria aan.

	havik	sperwer	buizerd	torenvalk	boomvalk	wespendief
1998	1	2	1	0	1	?
1999	1	3	3	1	1	1
2000	1	2	1	1	1	1
2001	1	1	4	1	1	1
2002	1	1	1	0	1	1
2003	1	1	2	0	0	1

De wespendief heeft als soort de status van bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

Het gebied met een oppervlak van 130 ha. biedt in gunstige jaren aan een 20 tal roofvogelbroedparen leefgebied.

4. Conclusies en aanbevelingen.

Het natuurgebied bestaat grotendeels uit de twee vennen en de gegraven visvijver. De zone om de drie waterplassen heen is op veel plaatsen erg smal, enkele tientallen meters. Rondom de vennen werd weinig ruimte voor natuur overgelaten. Dit betekent dat alleen het ecosysteem van de vennen redelijk ontwikkeld is. De zone met overgangen naar natte en droge heide rondom de vennen is te klein in oppervlak geworden.

De Groote Vlasroot is belangrijk vanwege de vegetatie, die zich na de recent uitgevoerde maatregelen kan gaan herstellen. De vogelstand is belangrijk door soorten als dodaars, blauwborst en ijsvogel. In combinatie met de oevers en de bebossing is het gebied van belang voor boomvalk, groene specht en zwarte specht.

De Kleine Vlasroot heeft grote waarde voor planten, amfibieën, reptielen en vogels. Bij de vogels valt de dodaars op.

De supervlasroot is een belangrijk voedselterritorium voor de ijsvogel, die broedt in terreinen langs de Dommel, maar hier een onmisbaar deel van het territorium vindt.

Het natuurgebied de Vlasroot is klein. De natuurwaarden staan onder druk door de veelheid aan recreanten. Er wordt veel gewandeld met honden die het gebied verstoren.

Als het gebied groter zou zijn is het mogelijk de recreatiedruk meer te spreiden naar omliggende bossen in plaats van alle recreatieactiviteiten die nu direkt langs de oevers plaatsvinden. Ook kwetsbare vogelsoorten hebben in een groter aaneengesloten gebied meer uitwijkmogelijkheden.

Door de aanliggende landbouwgronden te betrekken bij het natuurgebied en ontsnipperende maatregelen te treffen op de Volmolenweg (veilige oversteekplaats voor dieren inrichten), is een groter natuurgebied met enerzijds het Dommeldal en anderzijds het Grootgoor in het Rundal te maken. Gunstig voor flora en fauna, maar ook aantrekkelijk voor de recreant.

Het grotere natuurgebied geeft bijvoorbeeld de zeldzame amfibieën van het Kleingoor meer winterbiotoop (bos) en kan ervoor zorgen dat de nachtzwaluw, de boomleeuwerik en de das weer in het gebied kunnen terugkeren.

De verdroging en de vermessing van het gebied moeten worden tegengegaan. Doordat wellicht een keer een mogelijkheid ontstaat de aanliggende landbouwgrond aan te kopen en als natuur in te richten, kan het venoppervlak met aansluitend natte en droge hei vergroot worden op plaatsen waar dit vroeger ook aanwezig was. Bos kan het inwaaien van meststoffen tegengaan.

Ook ongewenste activiteiten langs de venoevers als crossen en veel betreden moeten worden voorkomen, al zal het voorkomen van betreding moeilijk zijn. Indien het slechts op een beperkt stuk oever plaats vindt is het acceptabel.

Zoals al eerder gezegd is de Kleine Vlasroot het gedeelte waar de meeste natuurwaarden te vinden zijn, dit gebied verdient dan ook de uiterste bescherming.

Zoals in de inleiding al gesteld is een eventuele aantasting van het gebied door de aanleg van een nieuwe (snel)weg vlak langs het gebied niet acceptabel. Dit inventarisatierapport laat zien dat alleen al voor de soortgroep vogels het gebied te hoge waarden heeft en onderdeel uitmaakt van een groep aaneengesloten natuurgebieden die hier liggen, Grootgoor-Vlasroot-Dommeldal. Het gebied is vanuit de natuurwaarden, vanuit het landschap en ten behoeve van de recreatie een eenheid die niet doorbroken kan worden door een geluidsintensieve snelweg. Er zal gezocht moeten worden naar acceptabele oplossingen voor de verkeersproblematiek buiten dit gebied.

Literatuurlijst

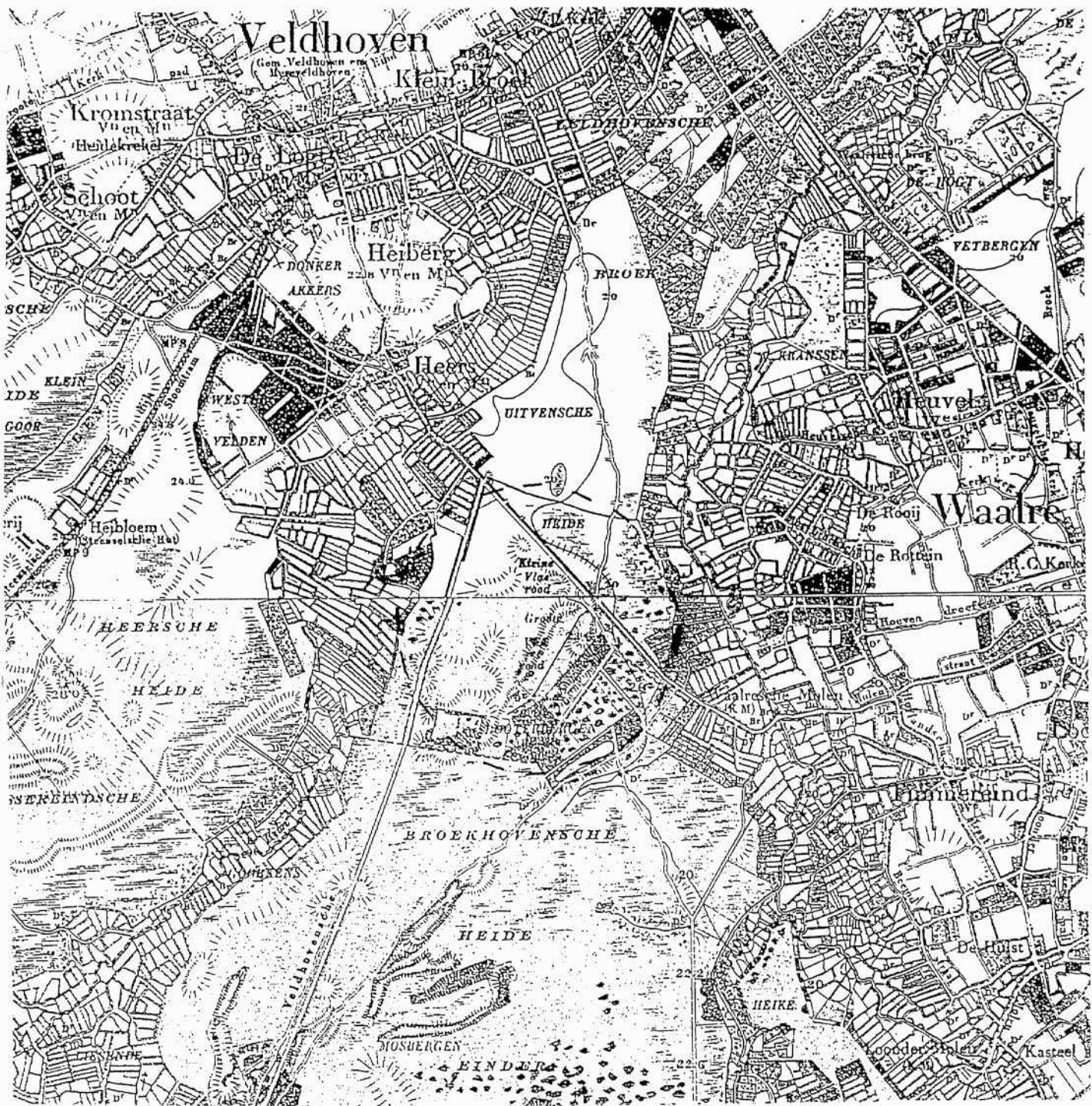
1. Bosgroep het Zuiden (2000), Onderzoek en advies herstel vennen OBN 1999, Grote en Kleine Vlasroot, gemeentebossen Veldhoven.
2. van Dijk, A. (1996), Broedvogels inventariseren in proefvlakken, Handleiding Broedvogelmonitoringproject, SOVON.
3. van Kessel, J. (1994), Vogelwaarnemingen natuurgebied Dommelbeemden en Vlasrootvennen. Verslag met overzicht vogelwaarnemingen Vlasrootvennen periode 1992-1994.
4. KNNV Eindhoven (1969), Natuurterreinen in de agglomeratie Eindhoven.
5. Provincie Noord-Brabant (1996), resultaat vlakdekkende kartering broedvogels, ongepubliceerd.
6. Provincie Noord-Brabant, W. Poelmans en J. van Diermen, Broedvogels van Midden en Oost Brabant, 1997.
7. Sierdsema H. (1995), Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen, SOVON, SBB.
8. SOVON, Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000, KNNV, 2002.

Bijlagen.

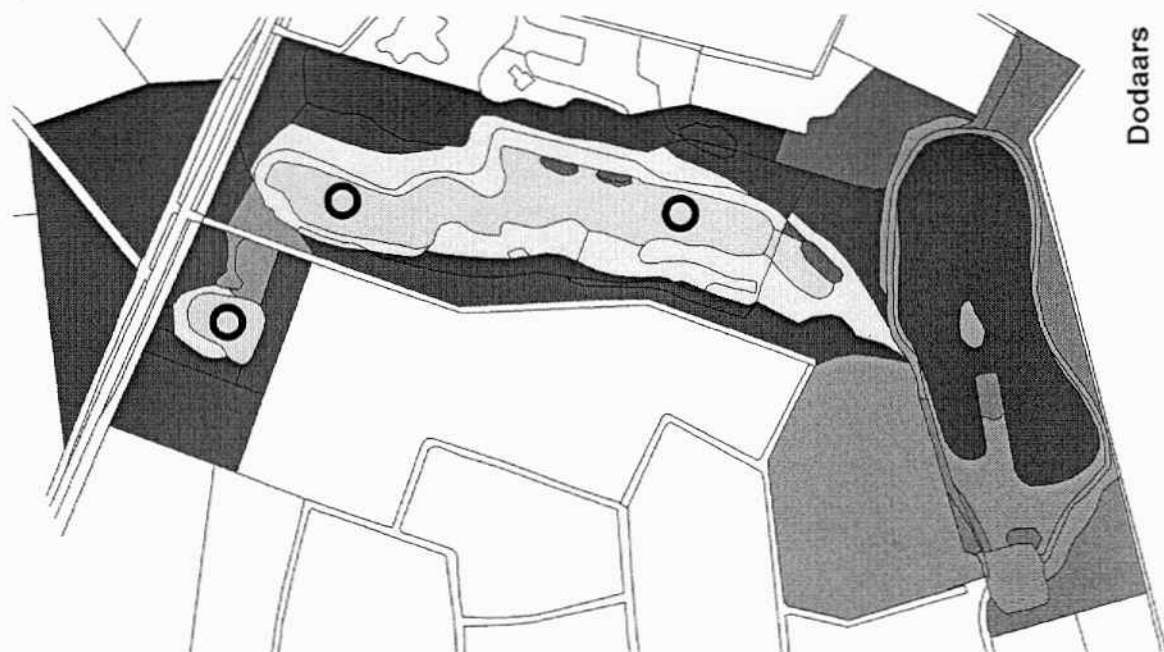
Historische kaart ROBOS rond 1900

Soortkaarten

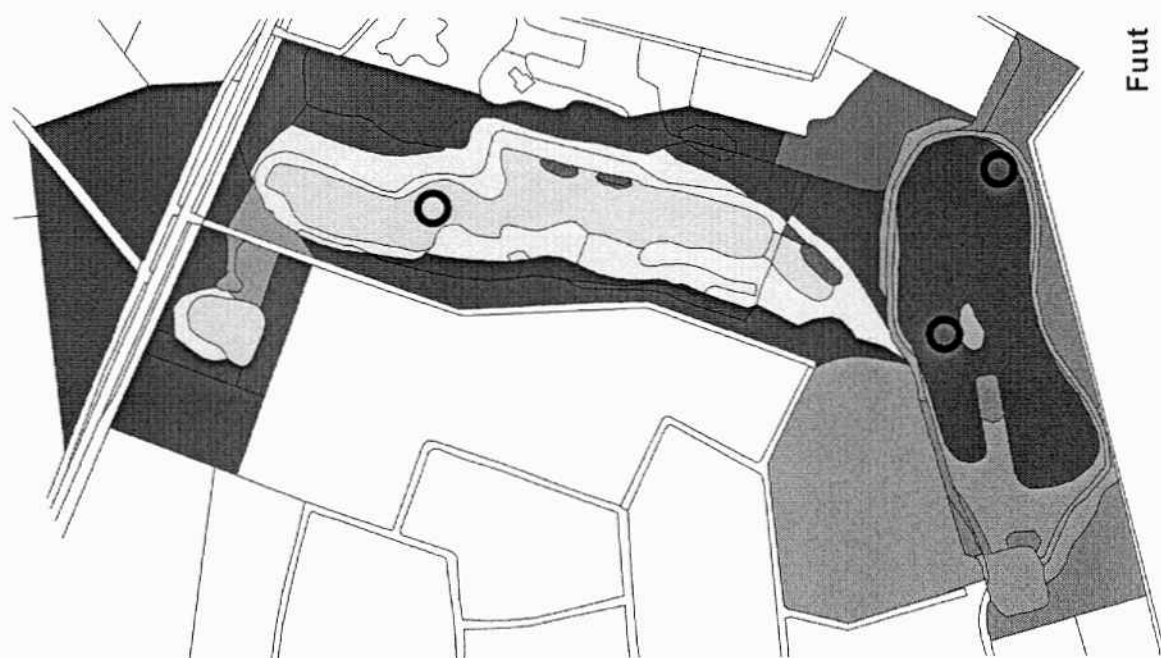
Lijst waargenomen niet broedvogels

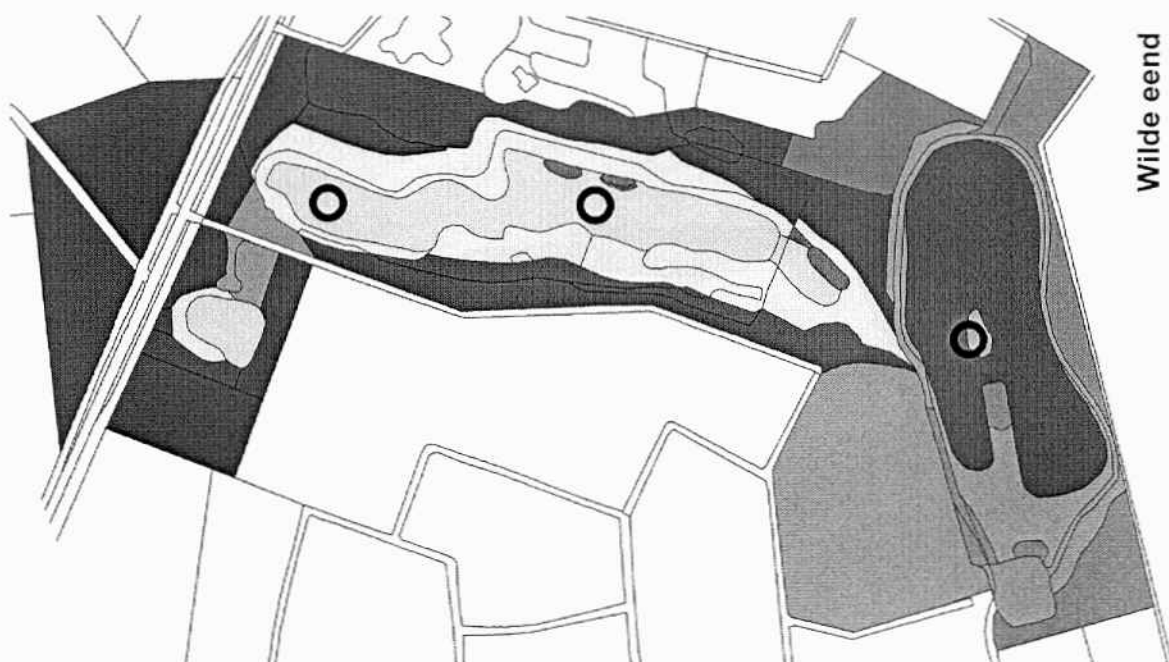
Historische kaart ROBOS rond 1900

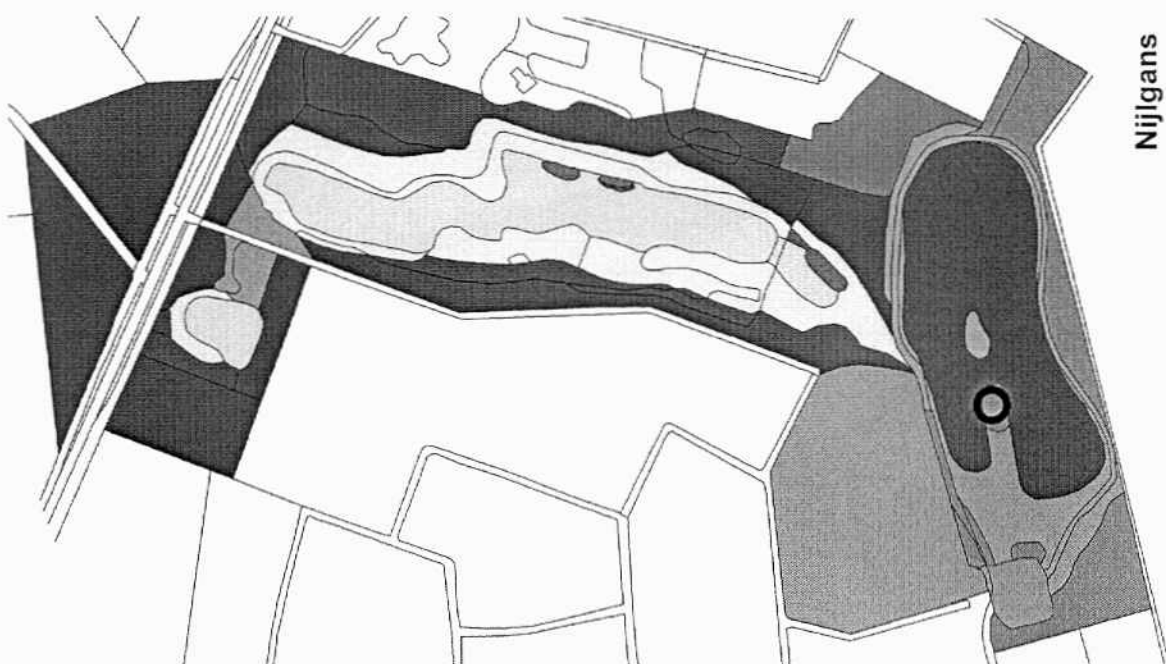
Dodaars

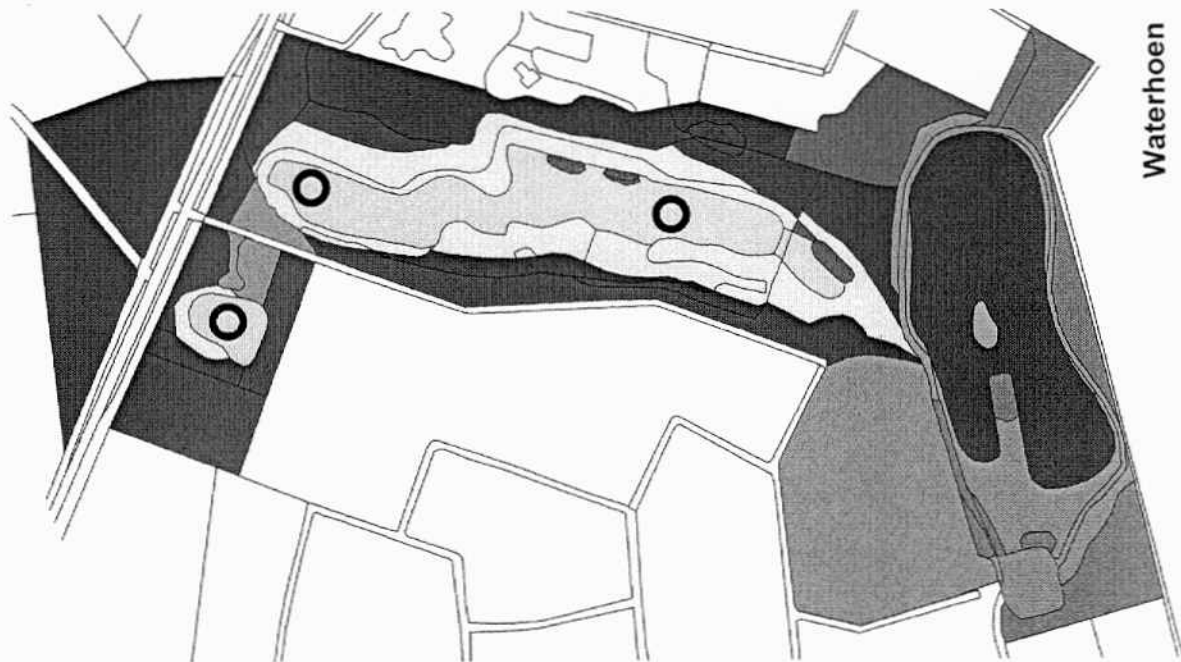
Fuut

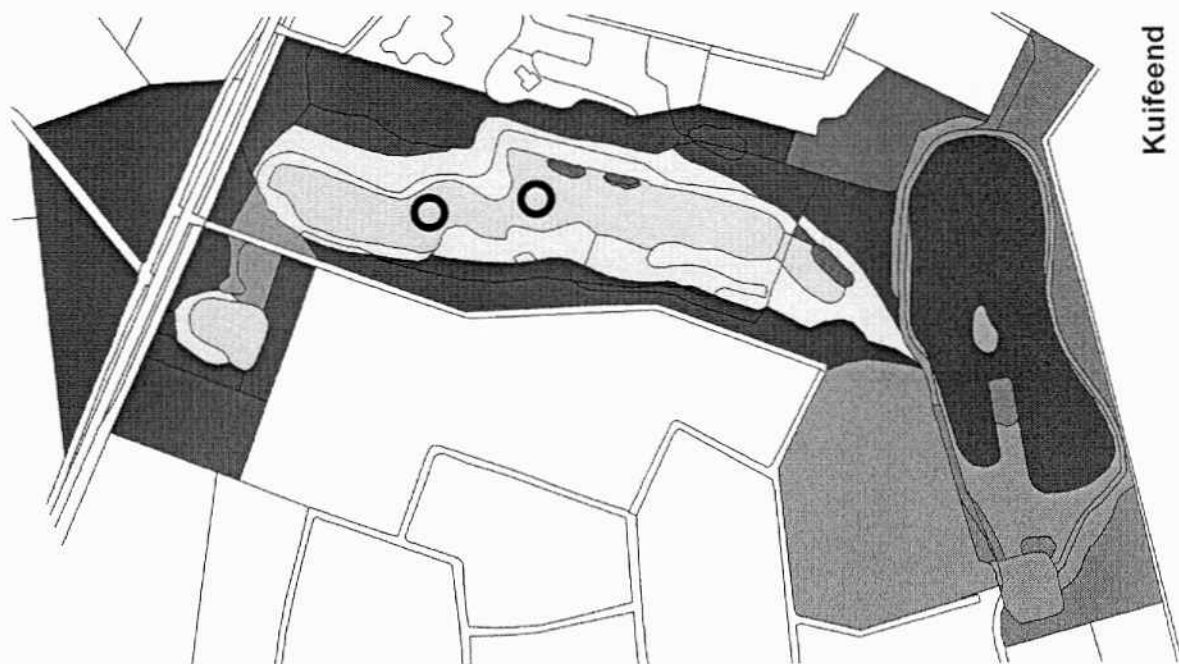
Wilde eend

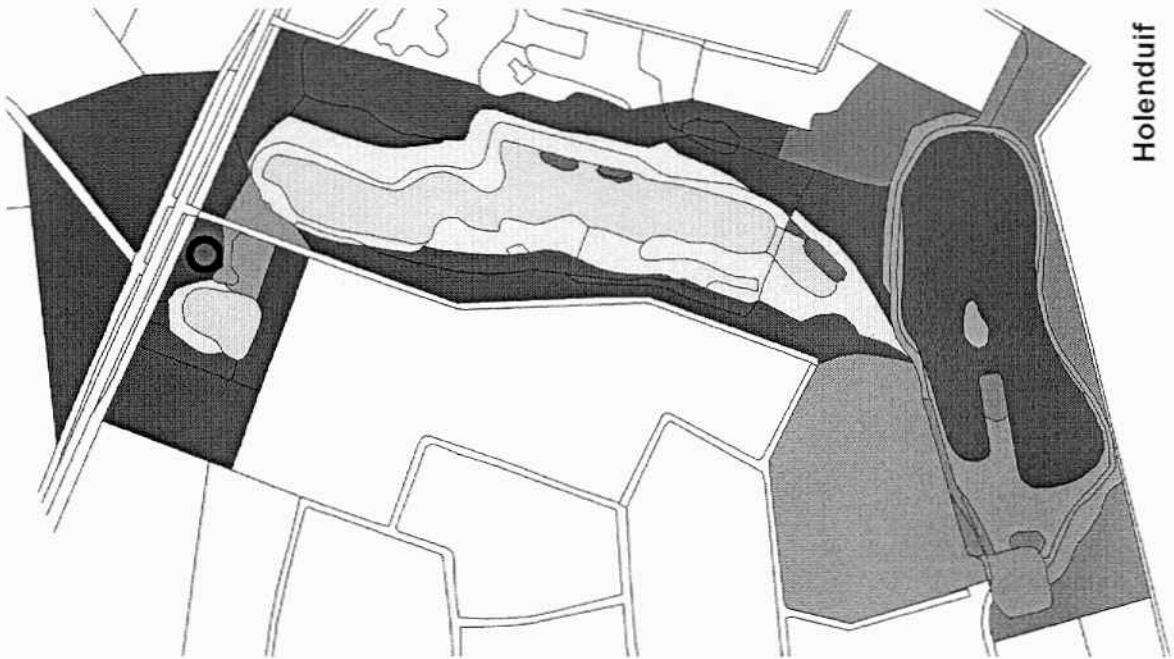
Nijlgans

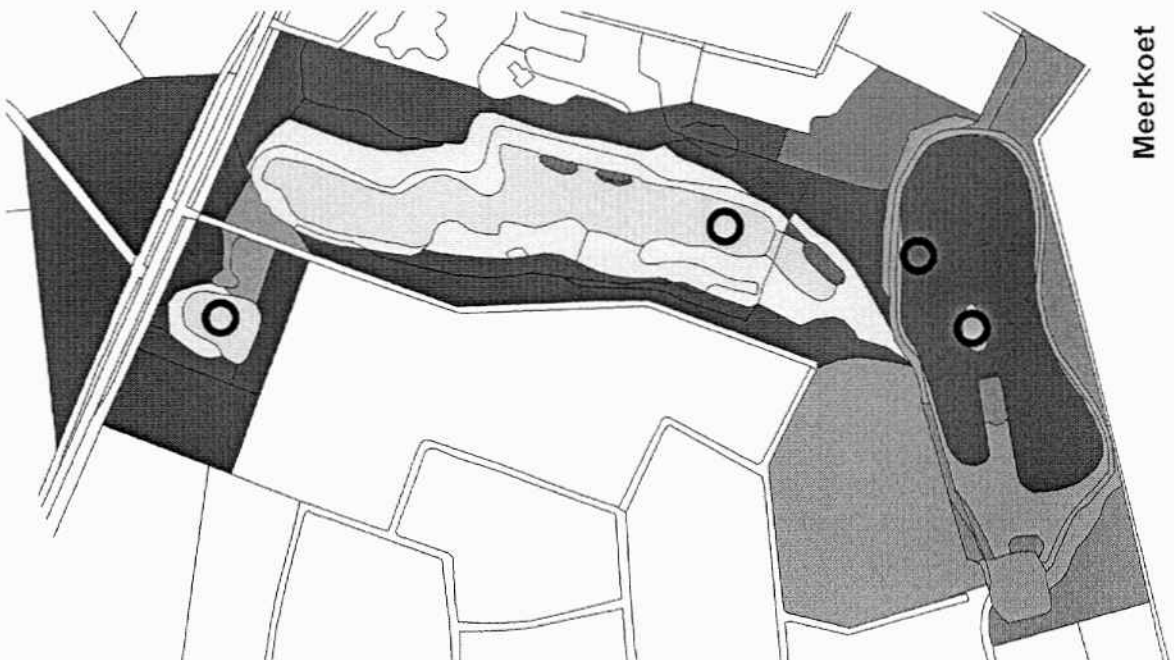
Waterhoen

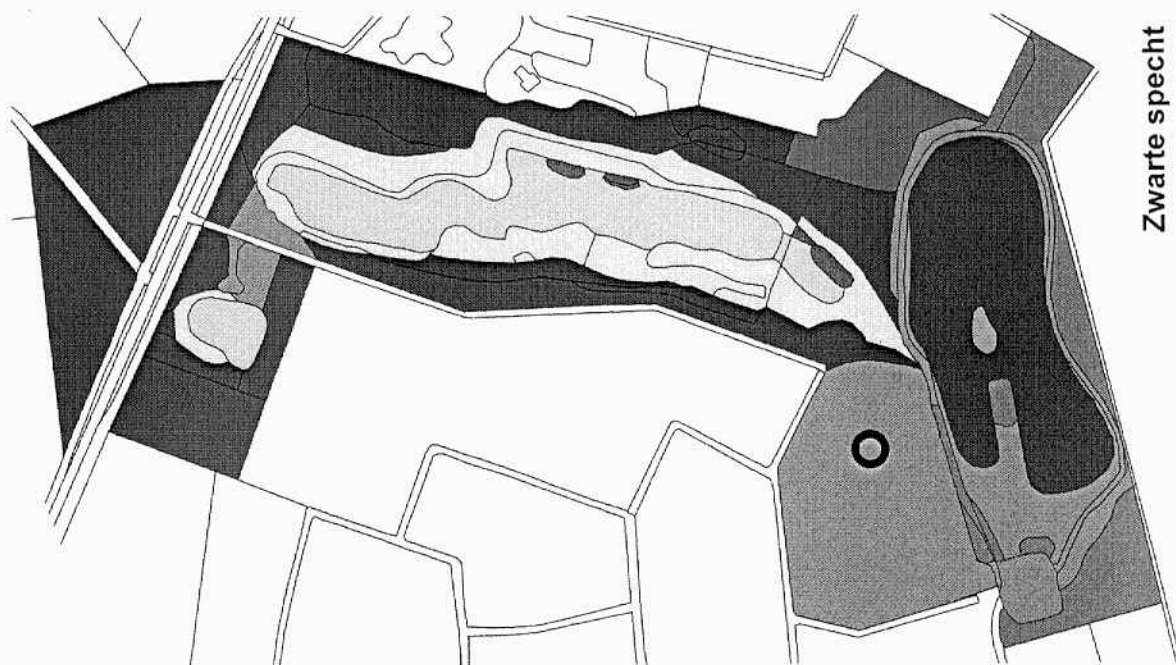
Kuifeend

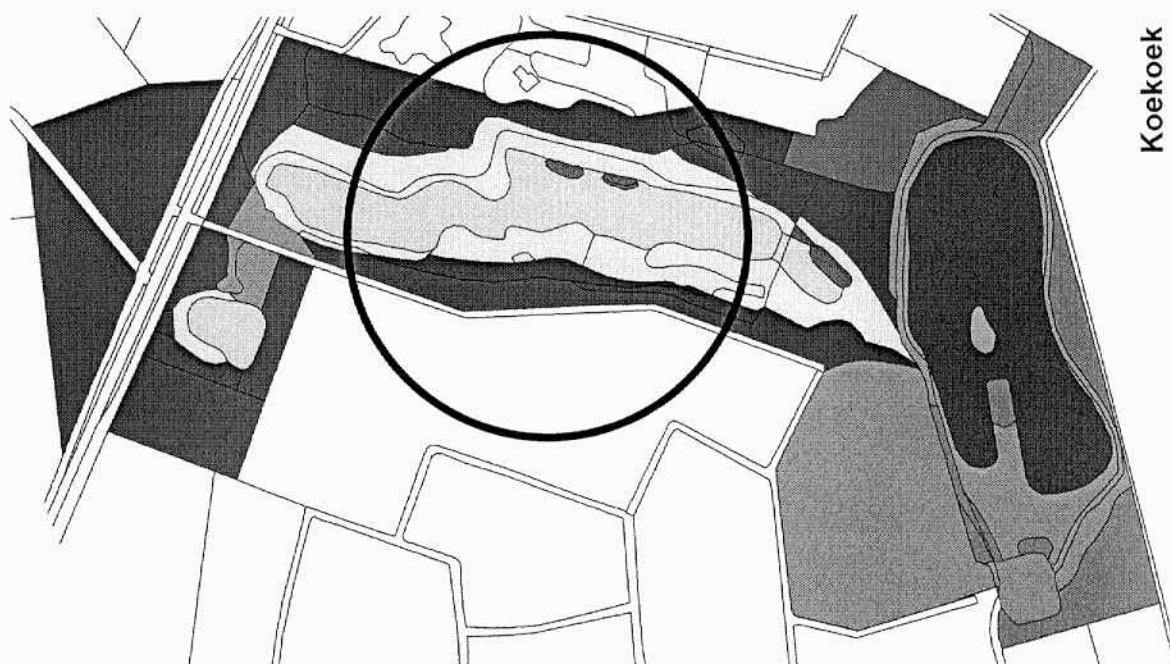
Holenduijf

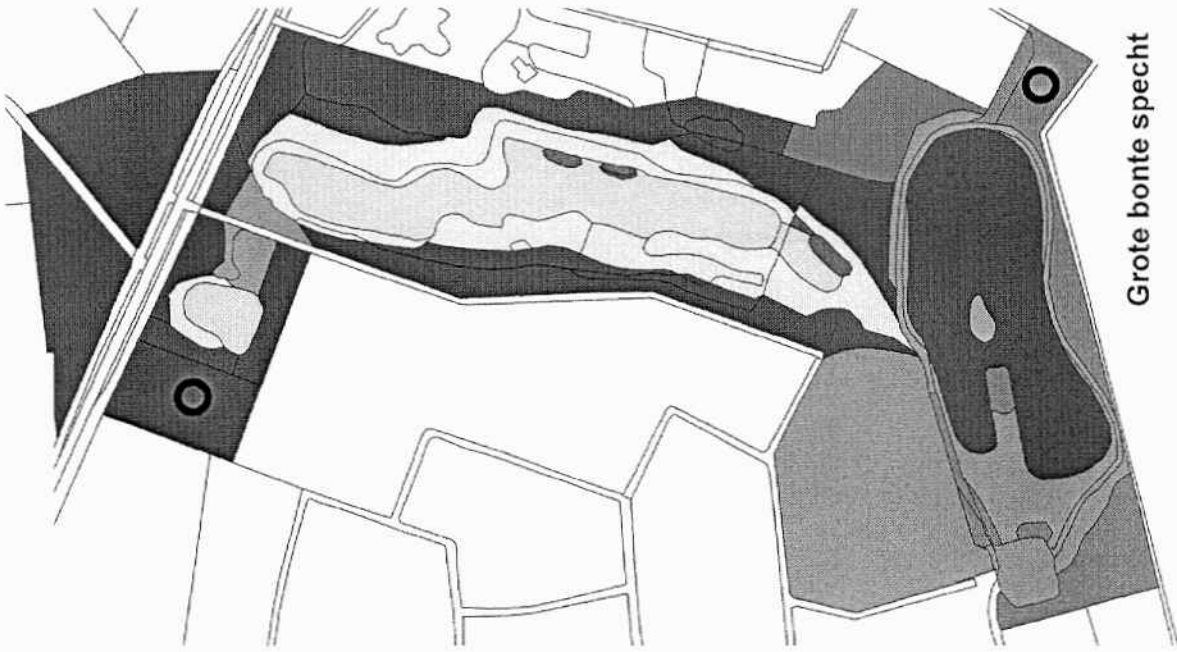
Meerkoet

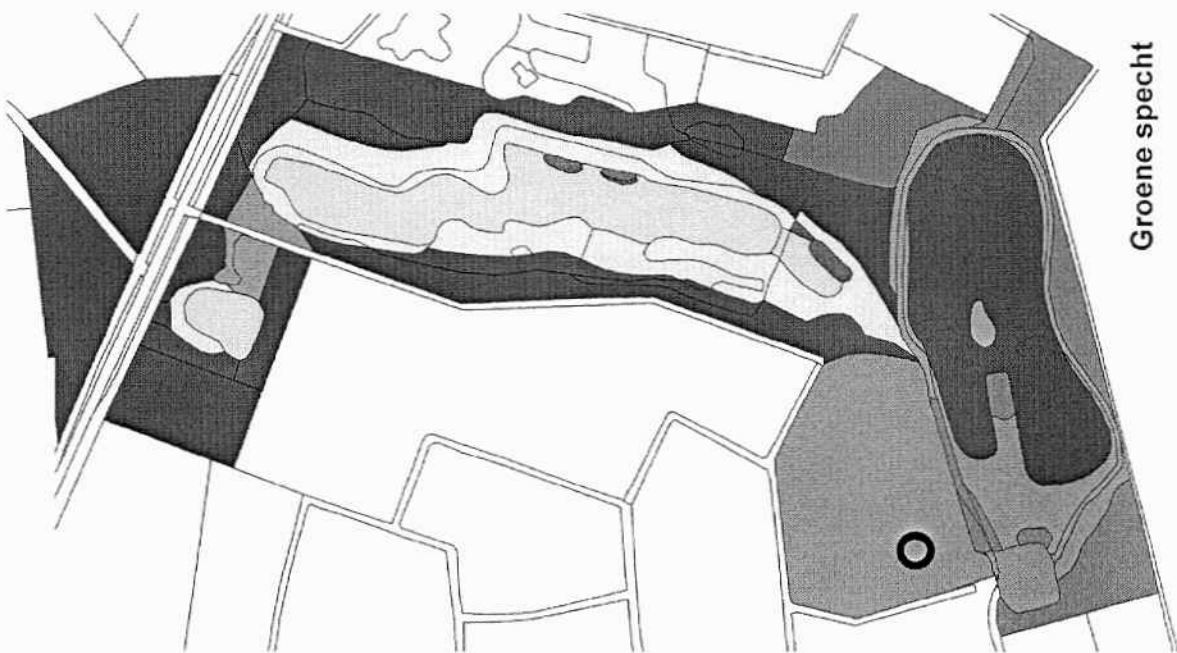
Zwarte specht

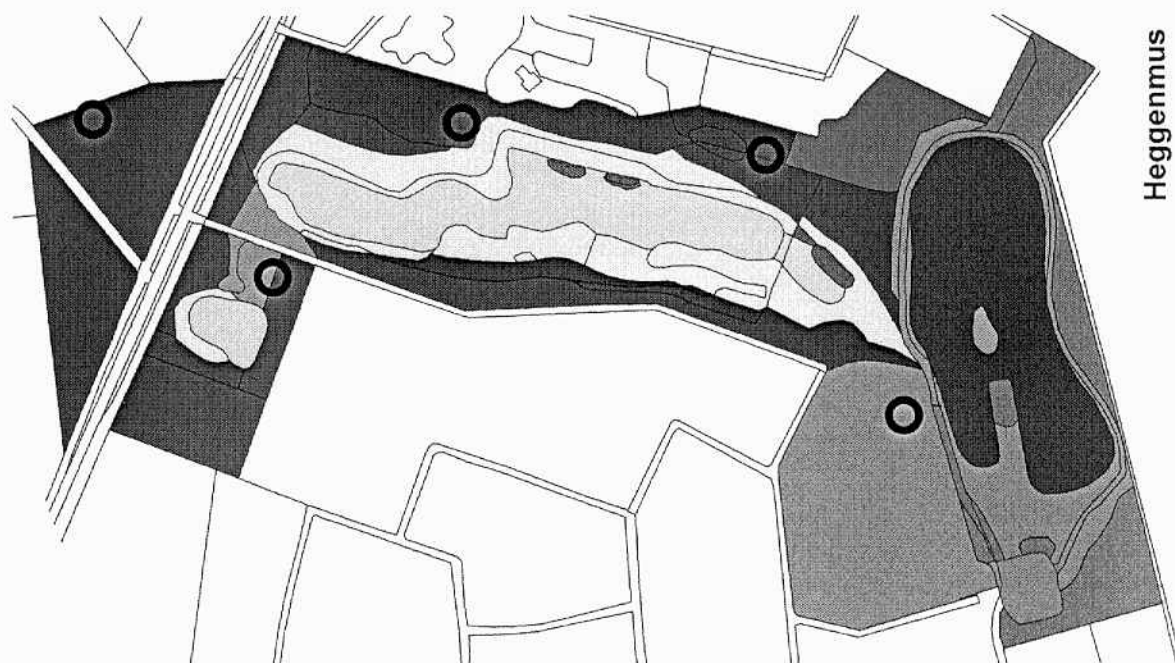
Koekeek

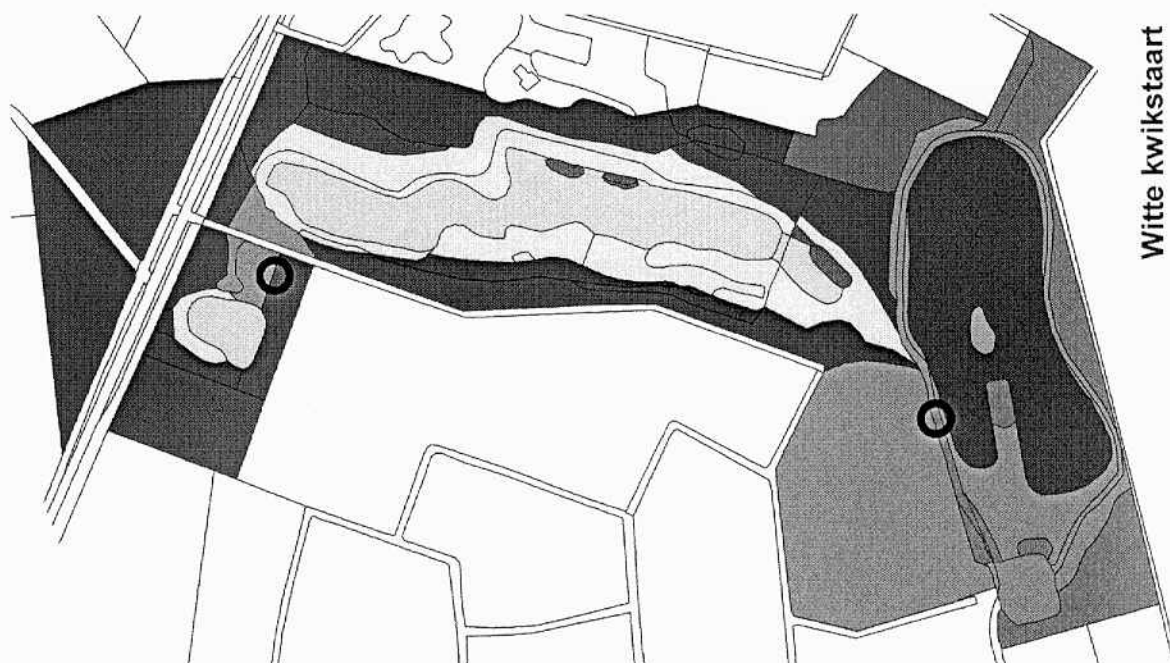
Grote bonte specht

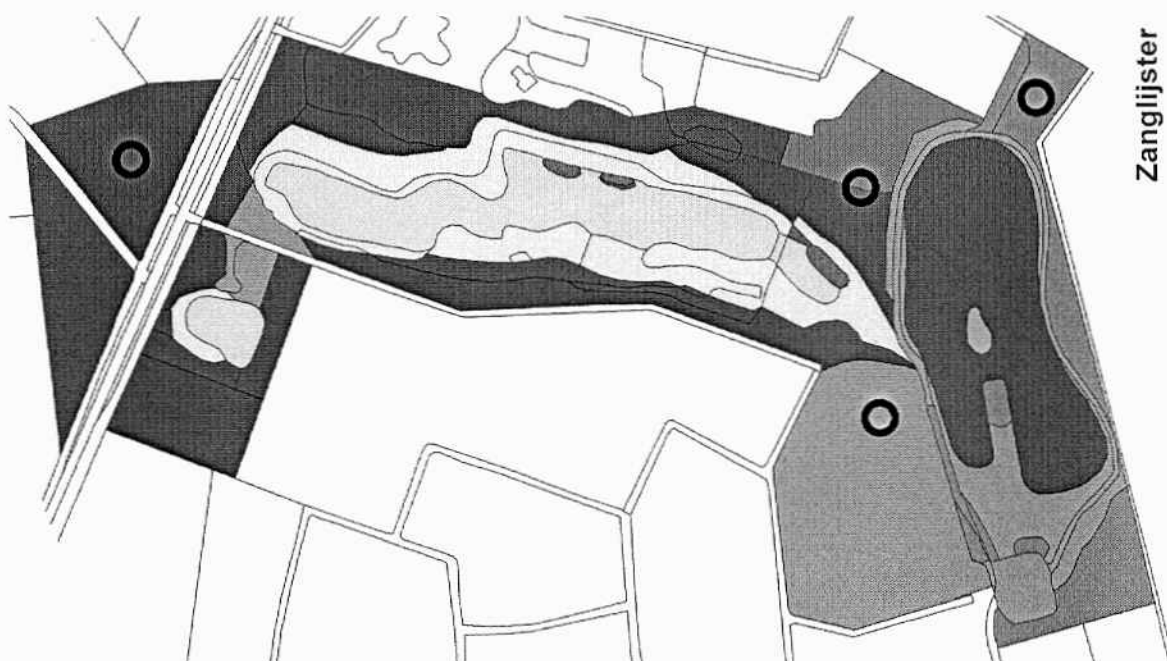
Groene specht

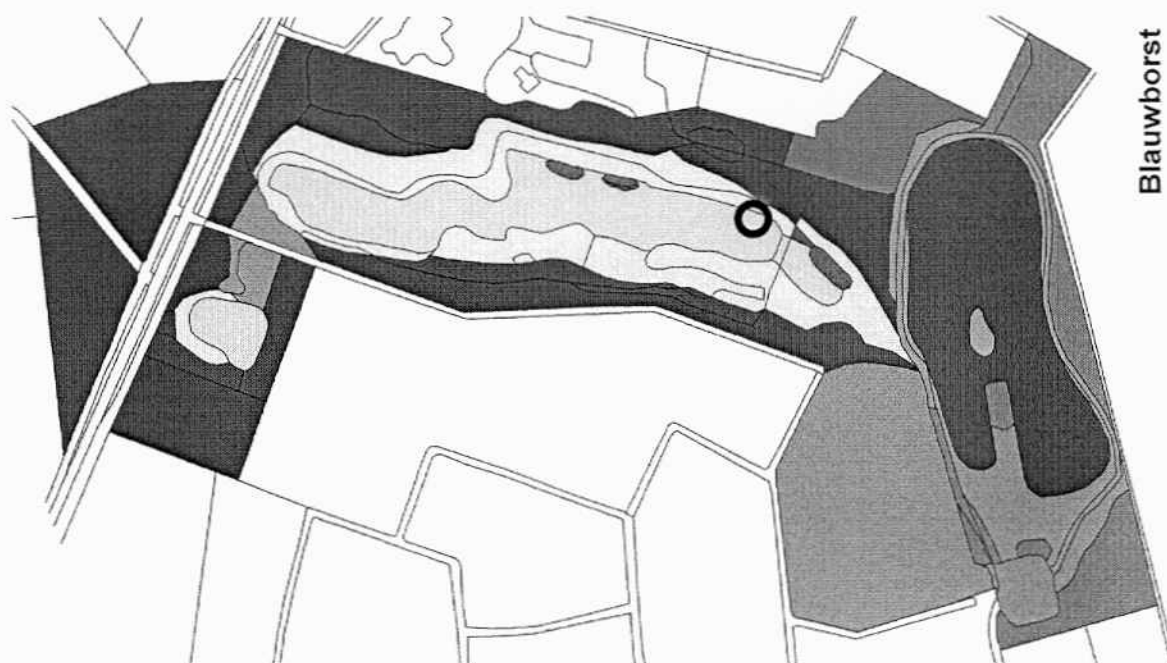
Heggenmus

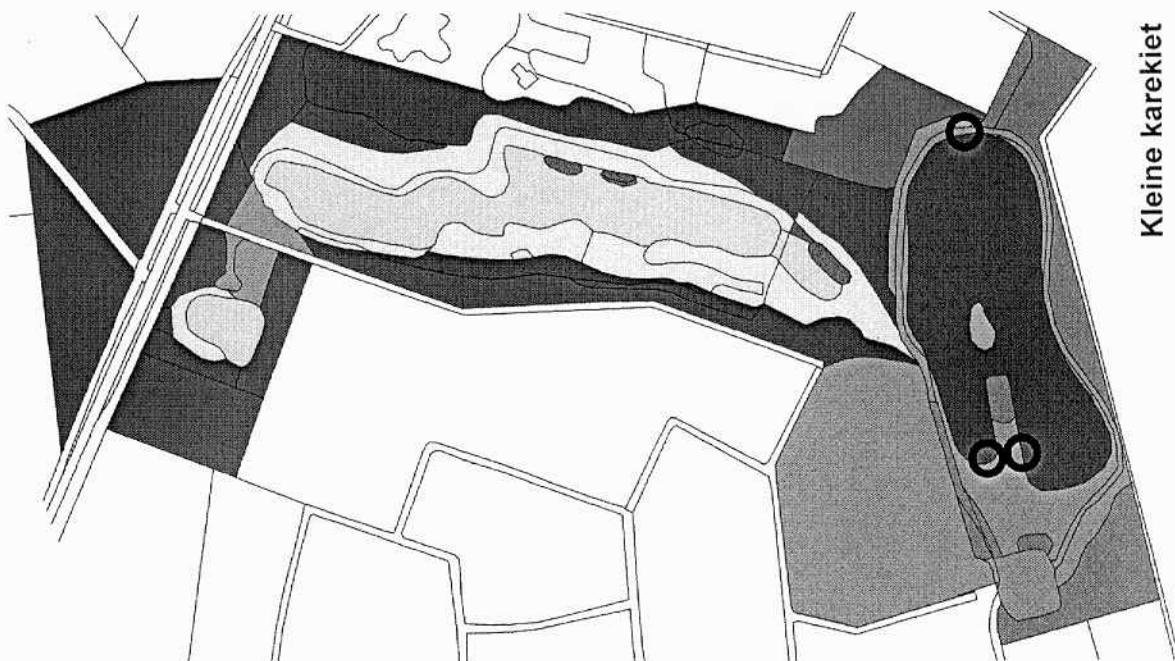
Witte kwikstaart

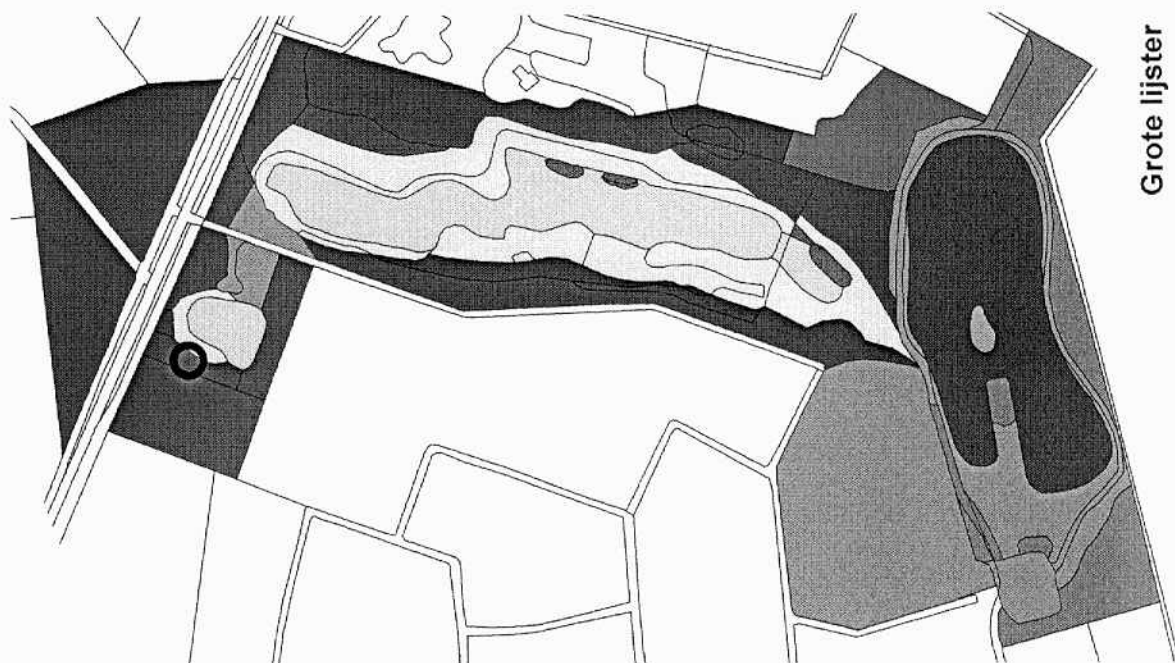
Zanglijster

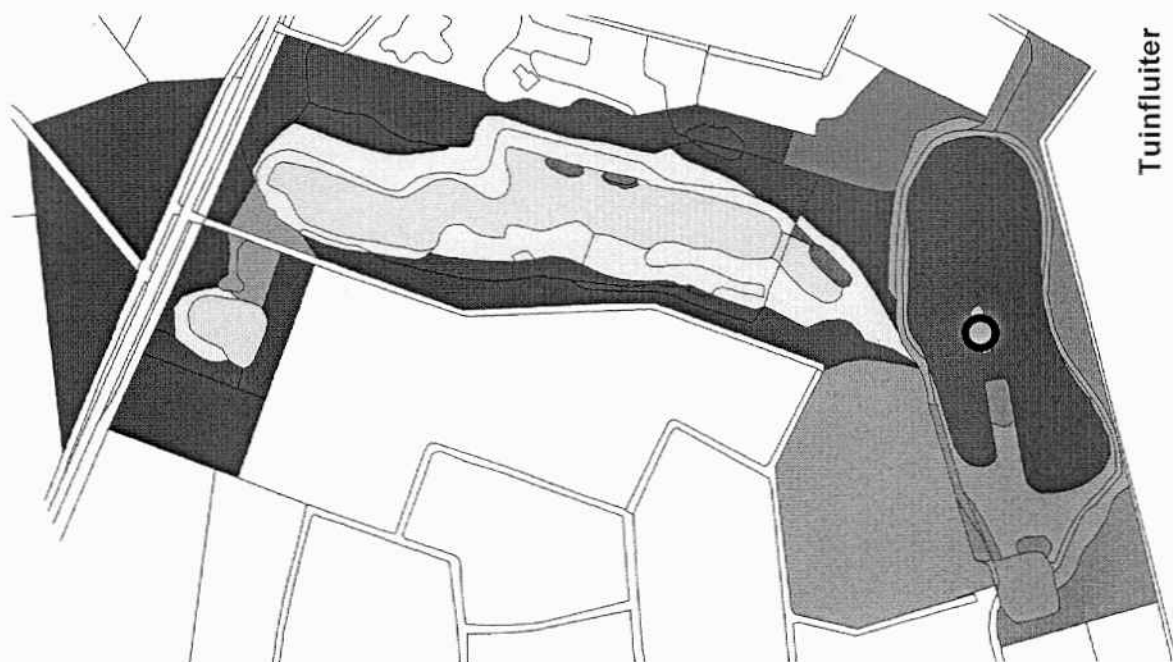
Blauwborst

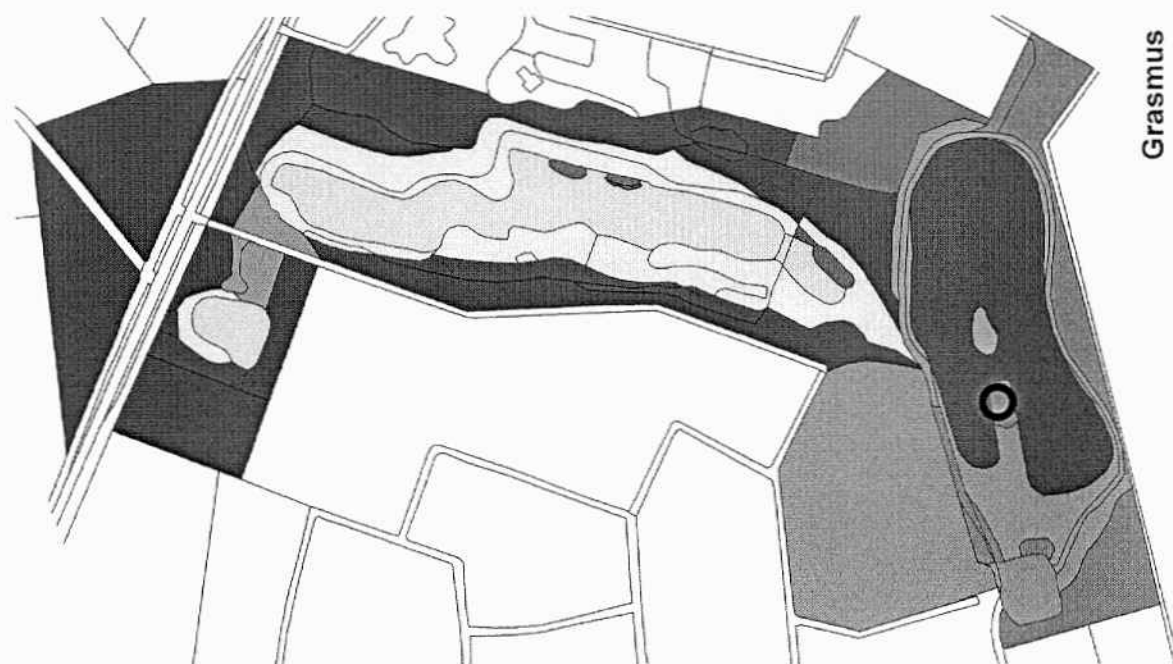
Kleine karekiet

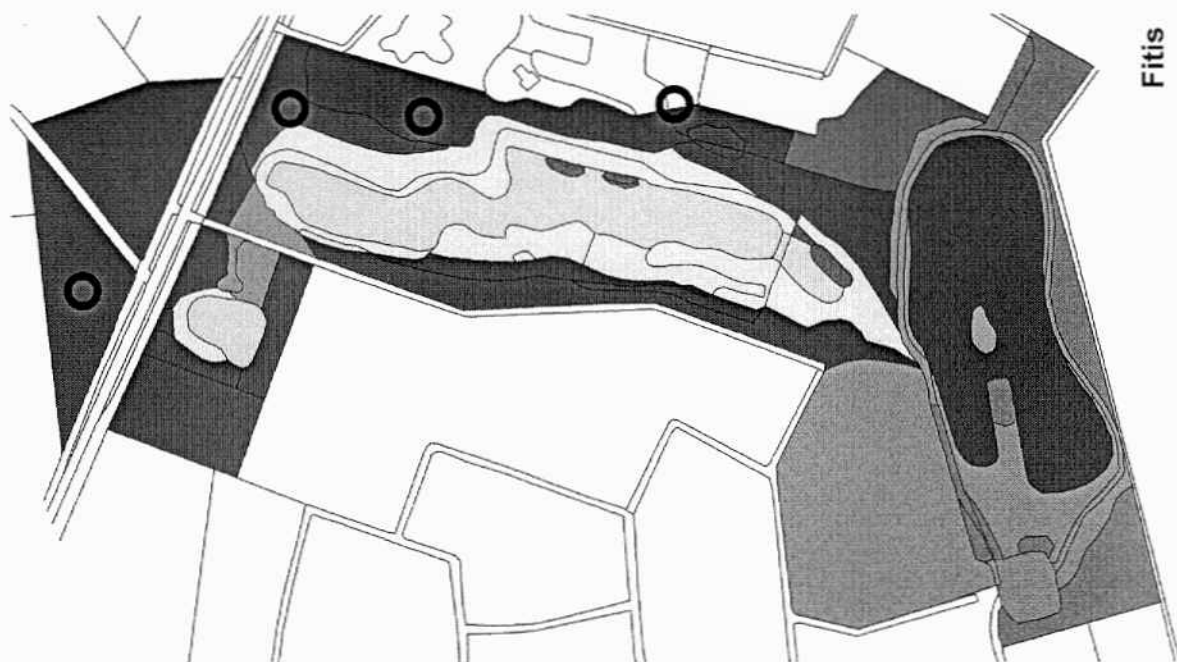
Grote lijster

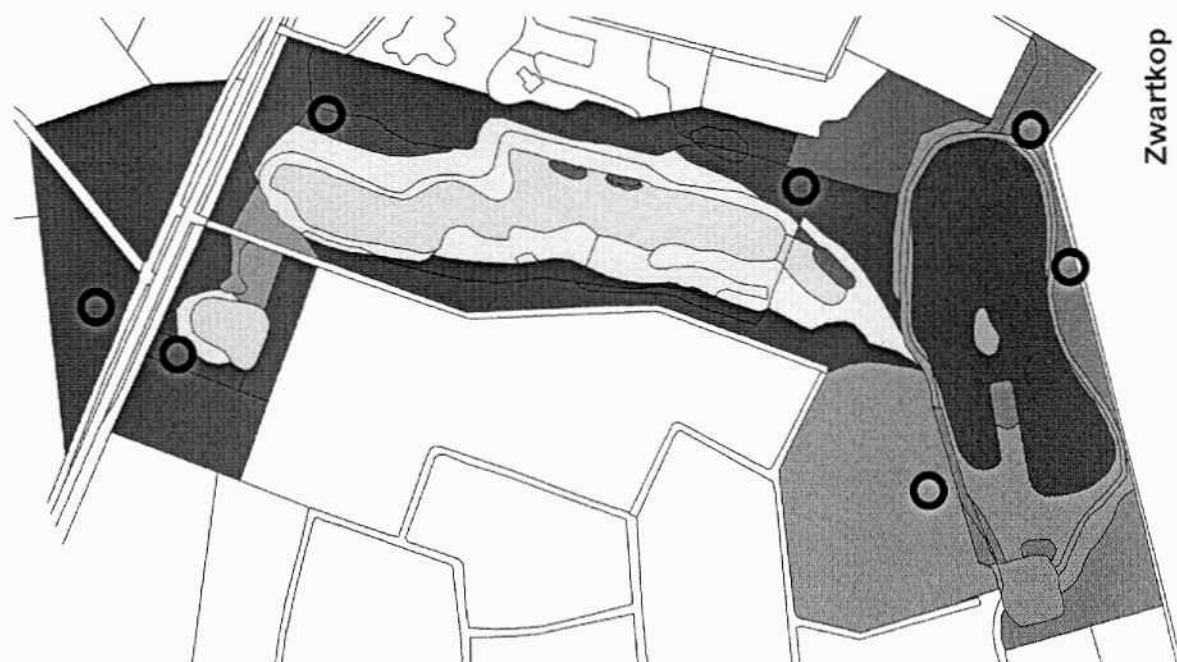
Tuinfluter

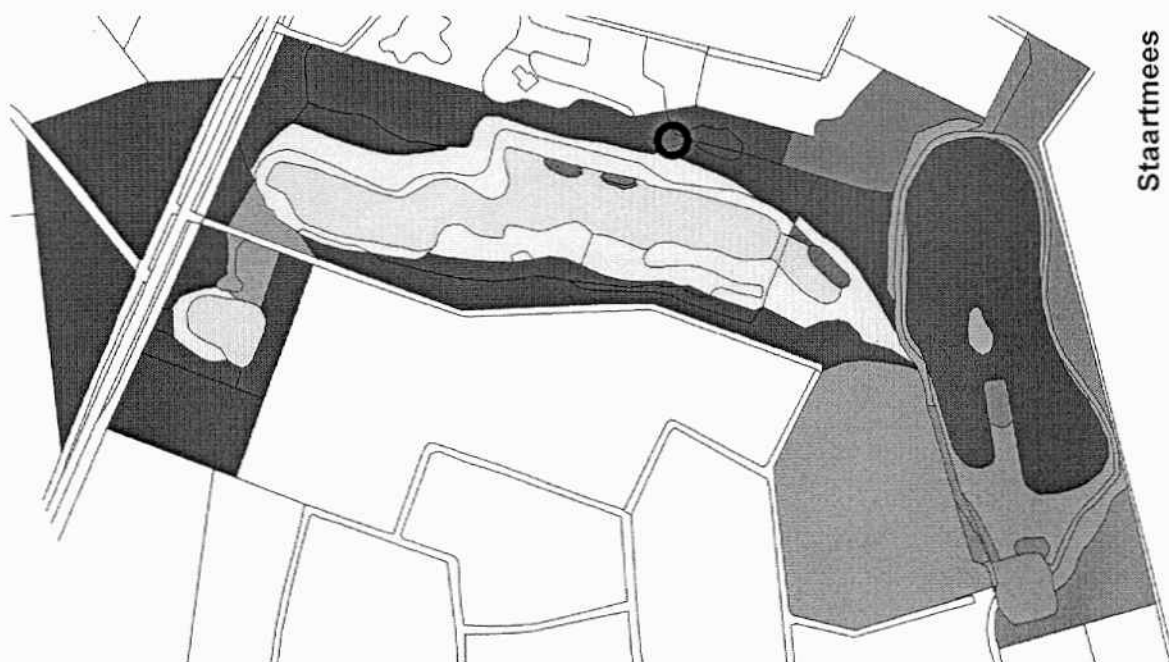
Grasmus

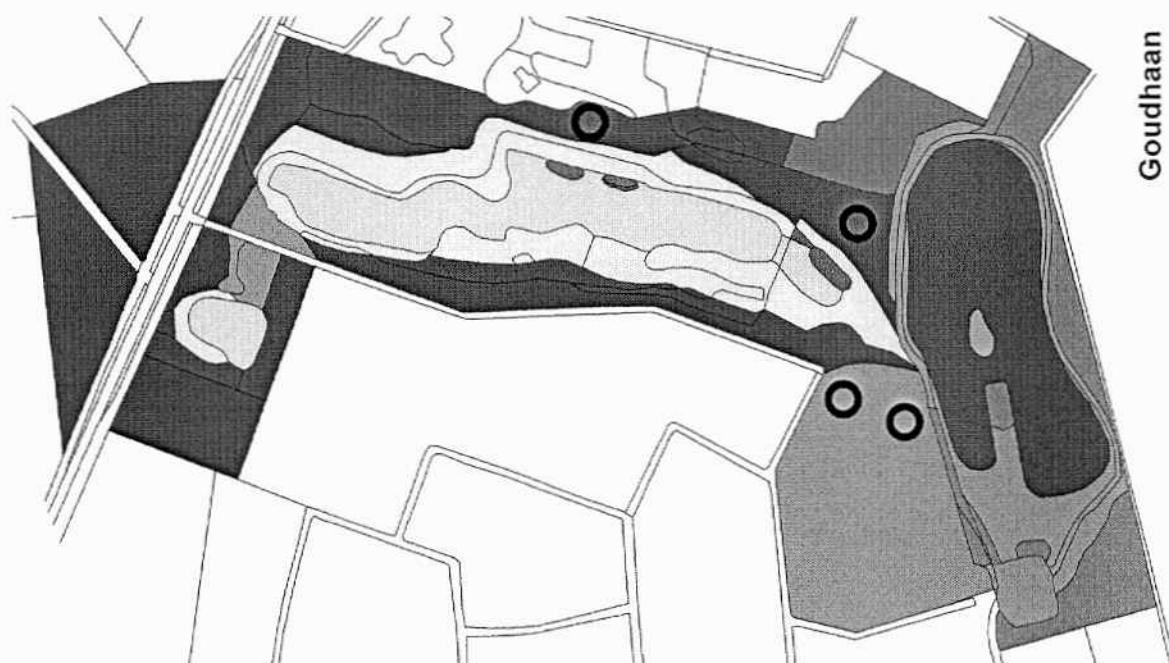
Fitis

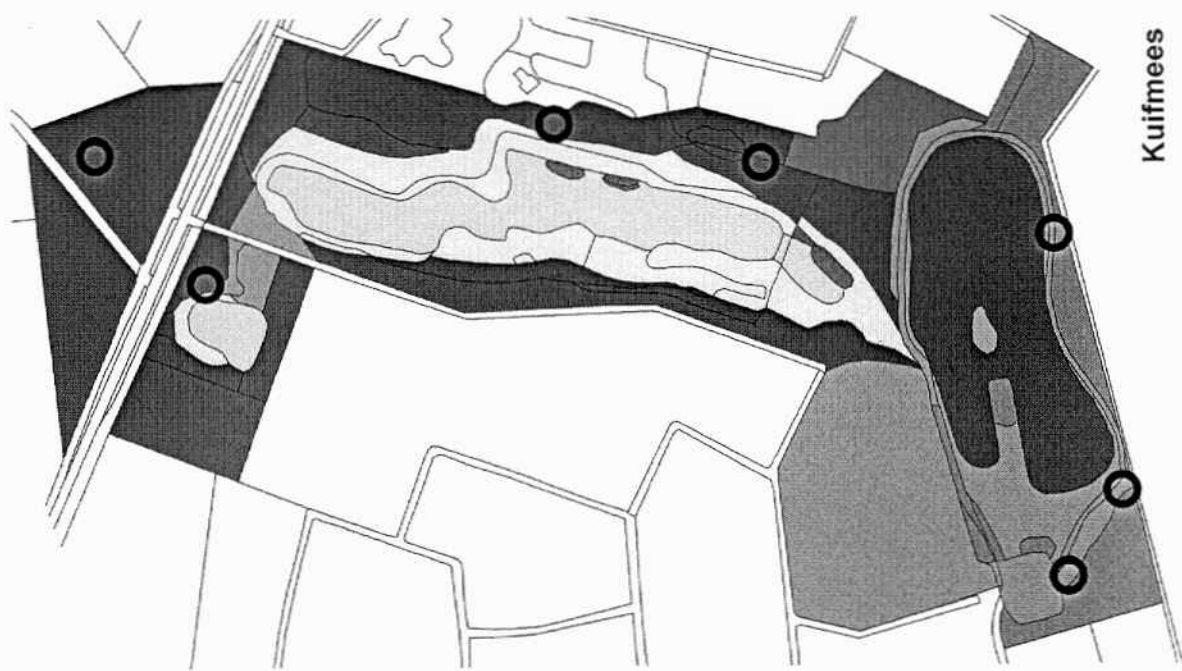
Zwartkop

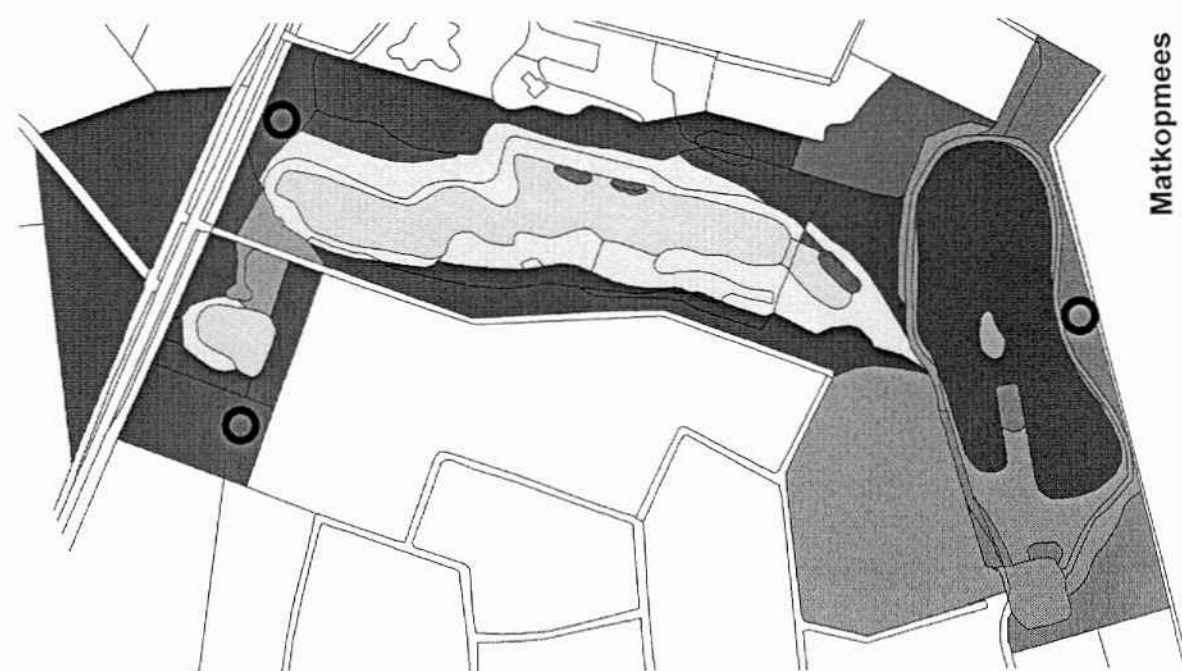
Staartmees

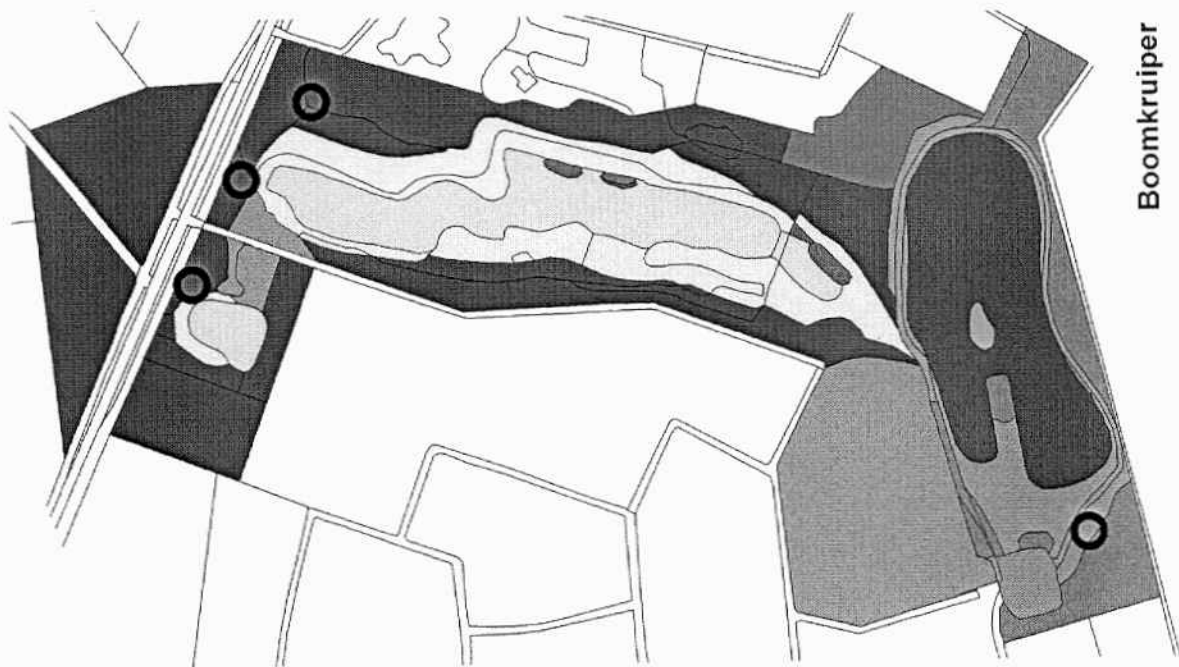
Goudhaan

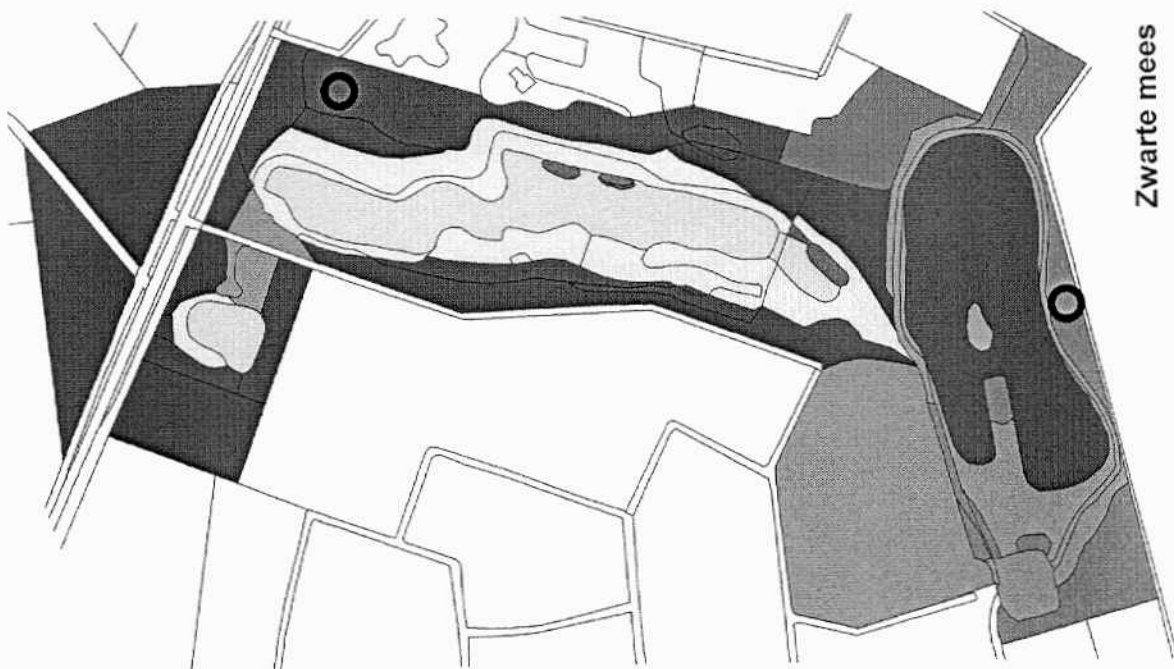
Kuifmees

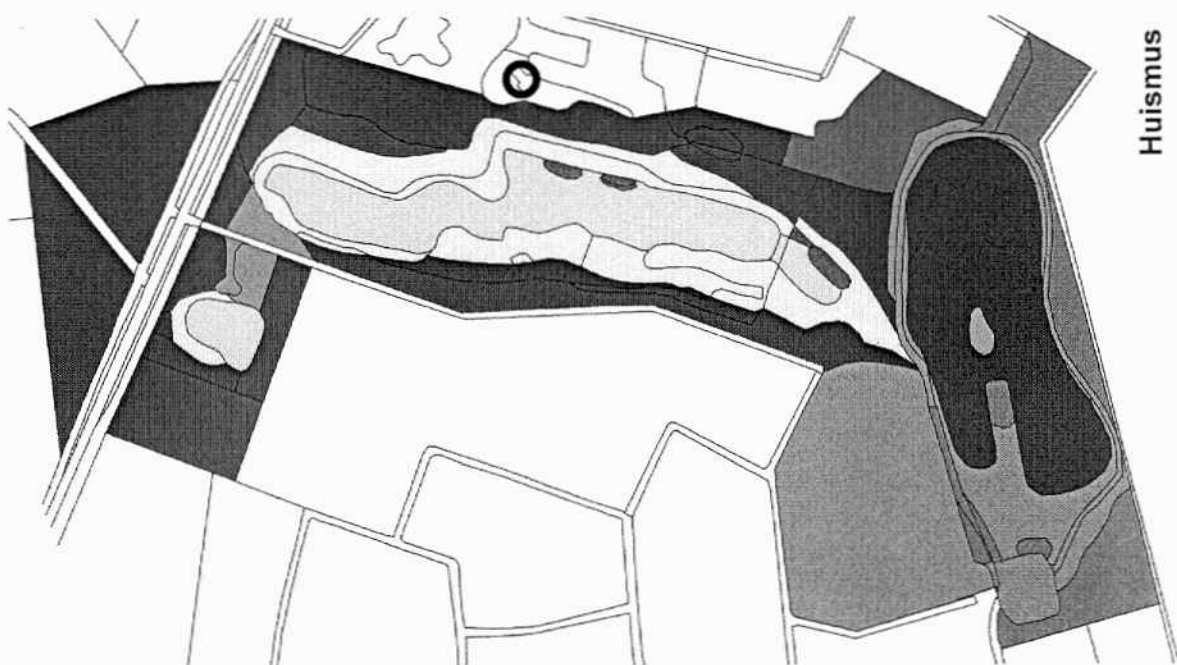
Matkopmees

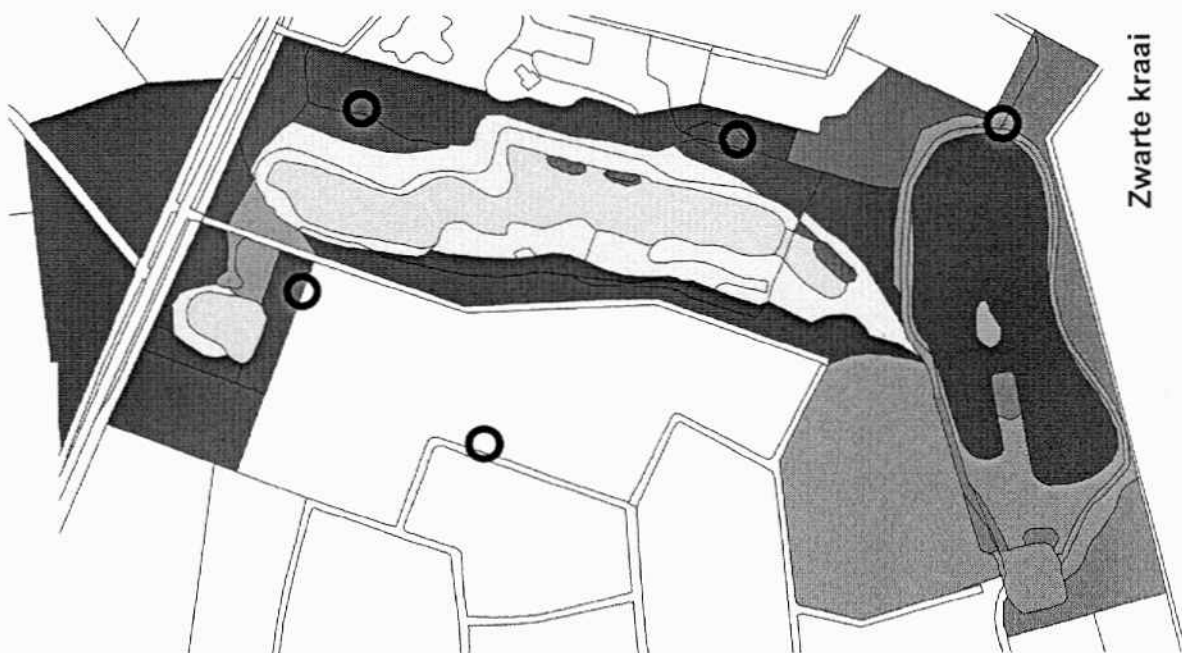
Boomkruiper

Zwarte mees

Huismus

Zwarte kraai

Lijst waargenomen niet broedvogels 2003.

Blauwe reiger
Wintertaling
Buizerd
Torenavalk
Scholekster
Watersnip
Kievit
Oeverloper
Kokmeeuw
Kleine mantelmeeuw
Gierzwaluw
IJsvogel
Huiszwaluw
Boerenzwaluw
Graspieper
Gele kwikstaart
Kramsvogel
Koperwiek
Boomklever
Spreeuw
Gaai
Ekster
Kauw
Kneu
Sijs